

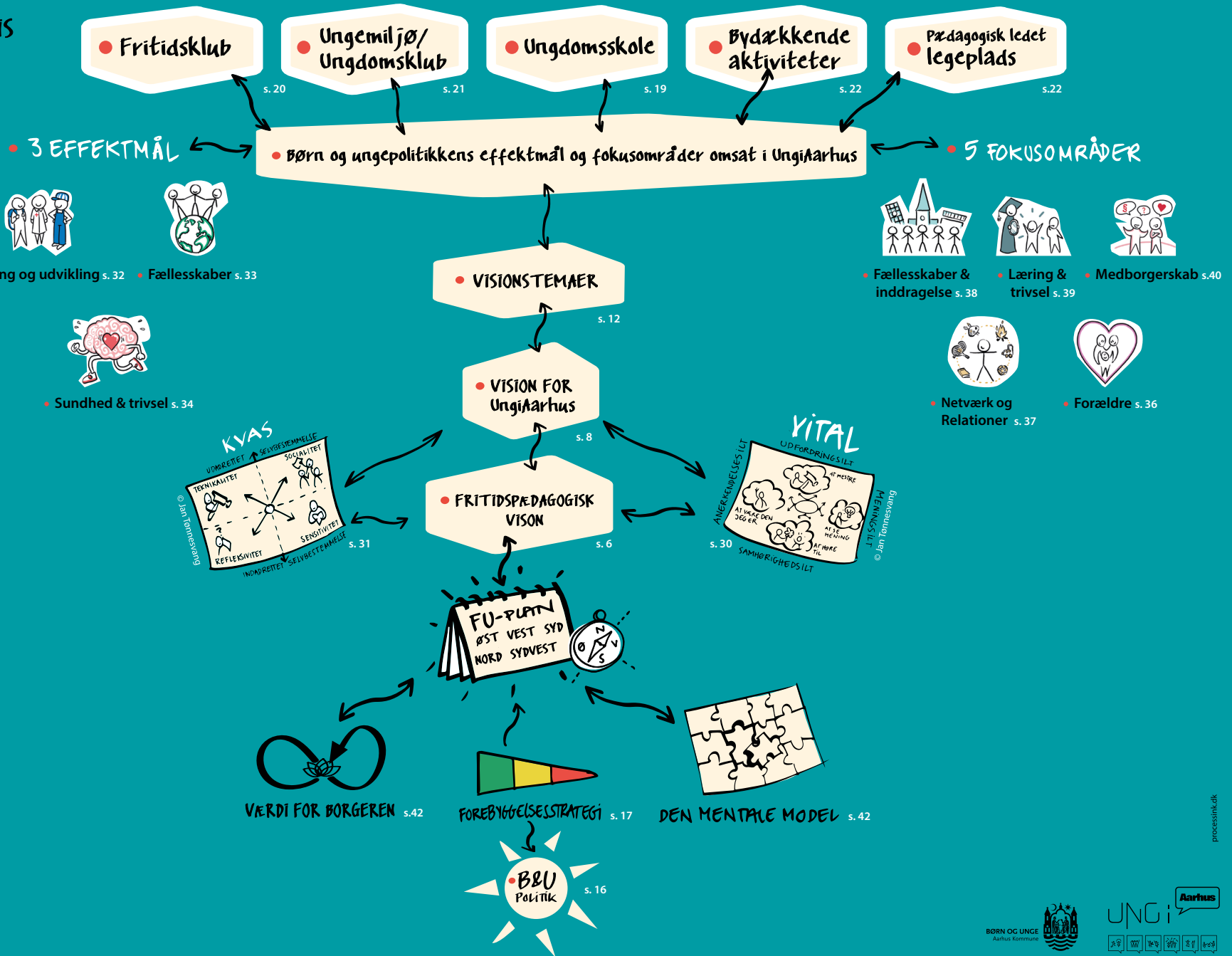
Plan for fritids- og ungdomskoleområdet

UngiAarhus

Børn og Unge | Aarhus Kommune

Visualisering af FU-planen

PRAKSIS

processink.dk

Indhold

1. Rådmandens forord	4
2. Læsevejledning	5
3. Den fritidspædagogiske vision	6
Visionen for UngiAarhus	8
De 5 visionstemaer for UngiAarhus	12
4. Grundlaget for fritids- og ungdomsskoleområdet i Aarhus	16
Lovgrundlaget for fritids- og ungdomsskoleområdet i Aarhus	18
Målgrupper, tilbud og samarbejde i UngiAarhus	18
Rammer for organisering og ledelse i UngiAarhus	24
Samarbejde med skoler og eksterne samarbejdspartnere	26
5. Fagligt grundlag for UngiAarhus	28
Forebyggende og tidlig indsats	28
Kvas-Vital	30
6. Fra ydelse til værdi for børn og unge - de tre effektmål	32
Læring og udvikling	32
Fællesskaber	33
Sundhed og trivsel	34
7. Sådan arbejder UngiAarhus med børne- og ungepolitikens fem fokusområder	36
Forældre	36
Netværk og relationer	37
Fællesskaber og inddragelse	38
Læring og trivsel	39
Medborgerskab	40
8. Viden om hvad der giver værdi for børnene og de unge i UngiAarhus	42
Værdi for Borgerne som fælles forståelsesramme	42
Børnene og de unges stemme i daglig praksis	42
Den mentale model	42
Stærkere Læringsfællesskaber i UngiAarhus	42
Den lokale ramme for kvalitetsopfølgning i Børn og Unge	43

1. Forord

Fritidspædagogikken kan og skal gøre en forskel i det gode børne- og ungeliv. Derfor har jeg taget initiativ til, at vi formulerer en fælles fritidspædagogisk vision for hele fritidsområdet (SFO og fritids- og ungdomsskoleområdet) samt en ny vision for fritids- og ungdomsskoleområdet (UngiAarhus).

Vi lægger i den fritidspædagogiske vision vægt på, at fritiden i børn og unges liv er vigtig, og at fritidspædagogikken har værdi i sig selv, fordi den tilbyder noget særligt for børnene og de unge. Visionen beskriver ambitionerne for fritidsområdet og for UngiAarhus.

Som en del af den nye vision skal vi fastholde, udvikle og udnytte de fleksible rammer, som UngiAarhus kan tilbyde, fordi de har det enkelte barn og den enkelte unges behov for øje. Børn og unge er forskellige, deres styrker og vanskeligheder er forskellige – det samme skal vores fritidstilbud være. Vi skal møde børnene og de unge der, hvor de er.

Den nye vision for UngiAarhus har fokus på, at vores fritidstilbud er for alle børn og unge – og at flere børn og unge gerne skal benytte vores fritidstilbud. Fritidstilbuddet har værdi for alle børn og unge, fordi det bl.a. er her, man modnes og udvikler sig som helt menneske.

Jeg er optaget af, hvordan børn og unges psykiske sårbarhed og udsathed generelt ser ud til at blive større i disse år – og at UngiAarhus kan være en endnu større del af løsningen på denne udfordring. Flere børn og unge oplever at bliver depressive eller føler sig klemt i livet, og de oplever at få diagnoser. Jeg tror på, at en del af løsningen er, at rammerne bør tilpasse sig børnene og de unge – og ikke omvendt. Netop her kan UngiAarhus noget særligt, fordi vi her har det primære fokus på børnene og de unges trivsel og deltagelse i fællesskabet.

Fritidspædagogikken har dog ikke kun værdi i sig selv – der ligger også en stor opgave i at styrke samarbejdet med civilsamfund, fritids- og foreningslivet og andre magistratsafdelinger i Aarhus Kommune – det er bl.a. det, der er med til at skabe helhed i børn og unges liv og binde bånd. En særlig vigtig samarbejdspartner i forhold til at skabe helhed i vores indsatser og helhed i børnenes og de unges liv er naturligvis skolerne og lokaldistriktet. Ikke mindst skal vi have blik for, at vi skaber det gode børne- og ungeliv sammen med forældrene.

For at være relevant for børnene og de unge skal fritidstilbuddene og fritidspædagogikken være opdateret på det liv, som børn og unge lever i dag og de udfordringer og muligheder, der gør sig gældende i børnenes og de unges hverdag. Den nyorientering, vi her lægger op til for UngiAarhus, er derfor resultatet af en omfattende og inddragende proces. Vi har inddraget ledere og medarbejdere fra fritidsområdet, samarbejdspartnere, organisationer samt forskere og videnspersoner. Ikke mindst har vi inddraget ikke mindre end 250 børn og unge, der har givet input til, hvad de ser som gode fritidstilbud i Aarhus. Den fritidspædagogiske vision står dermed på et solidt grundlag. Jeg vil gerne takke alle, der har bidraget til dette vigtige arbejde for det fritidspædagogiske område i Aarhus.

Thomas Medom
Rådmand for Børn og Unge

2. Læsevejledning

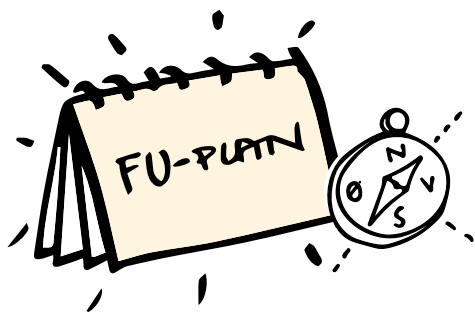
Fritids- og ungdomsskoleplanen (FU-planen) er det fælles grundlag for Fritids- og ungdomsskoleområdet i Aarhus Kommune, som hedder UngiAarhus. Indholdet er bygget op i selvstændige kapitler, så FU-planen også kan fungere som et opslagsværk.

Visualiseringen af FU-planen

Til læseren, der ønsker et hurtigt overblik over det samlede faglige grundlag for UngiAarhus henvises til den visualiserede FU-plan. Illustrationen viser det grundlag af politikker, strategier og faglige grundlag som FU-planen og den fritids- og ungdomspædagogiske praksis i UngiAarhus står på.

3. Den fritidspædagogiske vision

I kapitel 3. finder du den **fælles fritidspædagogiske vision** for fritidsområdet (SFO og UngiAarhus) samt den **faglige vision for UngiAarhus**. I kapitel 3. finder du også en beskrivelse af de **5 visionstemaer** for UngiAarhus, som er grundlaget for visionen: "UngiAarhus er for Alle børn og unge", "Medborgerskab, handlekraft og samskabelse", "Sårbare og udsatte børn og unge", "Børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse" og "Overgange".

4. Grundlaget for UngiAarhus

I kapitel 4. finder du **Lovgrundlaget** for UngiAarhus. I afsnit om **Målgruppe, tilbud og samarbejde** findes en beskrivelse af de forskellige **tilbud til børn og unge** i UngiAarhus, her fortællendes også om det interne samarbejde i UngiAarhus. Under **Rammer for organisering**, findes en beskrivelse af **ledelsesstrukturen** i UngiAarhus. I afsnittet om **Samarbejde** redegøres for samarbejdet med skolerne og andre eksterne aktører.

5. Fagligt grundlag for UngiAarhus

I kapitel 5 finder du det faglige grundlag for UngiAarhus med en kort redegørelse for **forebyggelsesstrategien**, som er Aarhus Kommunes fælles grundlag for forebyggelse og tidlig indsats. Der redegøres også for **Kvas-Vital**, som er det fælles faglige grundlag for UngiAarhus.

6. Fra ydelse til værdi for børnene og de unge – de tre effektmål

I børne- og ungepolitikken er defineret tre effektmål for arbejdet med børn og unge i Aarhus Kommune. De sammenfattes her med fokus på den opgave, der løses i UngiAarhus og for hvordan UngiAarhus arbejder med Børne og unge politikken effektmål i praksis. De tre effektmål er: **"Læring og Udvikling"**, **"Fællesskaber"** og **"Sundhed og Trivsel"**

7. Sådan arbejder UngiAarhus med børne- og ungepolitikken fem fokusområder

I børne- og ungepolitikken er defineret fem fokusområder for arbejdet med børn og unge i Aarhus Kommune. De sammenfattes her med fokus på den opgave, der løses i UngiAarhus, og for hvordan UngiAarhus arbejder med Børne og unge politikken fokusområder i praksis. De fem fokusområder i børne- og ungepolitikken er: **"Forældre"**, **"Netværk og Relationer"**, **"Fællesskaber og Inddragelse"**, **"Læring og Trivsel"** og **"Medborgerskab"**.

8. Viden om hvad der giver værdi for børnene og de unge i UngiAarhus

I Børn og Unge arbejder vi på mange forskellige måder med at **udvikle kvaliteten** af arbejdet, samt at understøtte og **udvikle samarbejdet** på tværs. I dette afsnit beskrives nogle af de centrale måder hvorpå vi arbejder med dette i praksis. Det første afsnit beskæftiger sig med den fælles forståelsesramme **Værdi for Borgerne**. I andet afsnit finder du en beskrivelse af hvordan UngiAarhus ser betydningen af daglige **inddragelse af børnene og de unge** i fritids- og ungdomsskoletilbuddene. Herefter redegøres der i tredje afsnit for hvordan den **Mentale model** er afsat for de samlede værdier som UngiAarhus arbejder med. Herefter redegøres afsnit fire for **Stærkere Læringsfællesskaber** og fokuset på udviklingen af samarbejdsstrukturen. Afslutningsvist redegøres afsnit fem for den **fælles lokale model for kvalitetsopfølgning og tilsyn i Børn og Unge**.

Fritidspædagogikken er et vigtigt og værdifuldt bidrag til det gode børne- og ungeliv i Aarhus!

Vores fælles fritidspædagogiske vision fremmer fritidstilbud, hvor alle børn og unge:

- » deltager i udviklende, mangfoldige og forpligtende fællesskaber med andre børn og unge
- » er aktive medskabere af deres fritid og får mod og støtte til at være aktører i eget liv
- » får passende støtte fra engagerede og nærværende voksne
- » motiveres til fysisk bevægelse og aktivitet
- » bliver mødt med et helhedssyn med fokus på mening og sammenhæng
- » igennem leg og ved at øve sig udvikler sig og bliver i stand til at mestre eget liv
- » bliver til nogen og til noget

3. Den fritidspædagogiske vision

Aarhus Byråd har i børne- og ungepolitikken sat rammerne og kursen for, hvordan bysamfundet skal arbejde for det gode børne- og ungeliv. Den fælles fritidspædagogiske vision for SFO-området og Ungi Aarhus sætter retningen for det samlede fritidspædagogiske felt i Børn og Unge i Aarhus Kommune.

Livet som barn og ung er fyldt med mange udfordrende og afgørende spørgsmål: hvem er jeg, hvem kan jeg blive, og hvad skal og kan jeg? Forældre spørger sig selv: hvordan støtter jeg mit barn i denne proces?

Rejsen fra at være barn til at være ung, der er på vej til at blive voksen, giver masser af udfordringer, men også et hav af muligheder!

En del af livet foregår hjemme, i daginstitutionen eller i skolen, men en stor og lige så væsentlig del af det gode børne- og ungeliv udspiller sig i fritiden – som byens SFO'er, fritids- og ungdomsklubber, pædagogisk ledede legepladser samt ungdomsskoler er en central del af.

Det, vi gør som kommune, når det gælder børn og unges fritid, skal være et spejl af det, der optager børnene og de unge sammen og hver for sig – og som er relevant for dem lige der, hvor de er i deres liv.

En central del af arbejdet i det fritidspædagogiske felt går derfor ud på, at børnene og de unge gør sig erfaringer med at deltage i forpligtende og skabende fællesskaber på tværs.

Fritidspædagogikken understøtter børn og unges deltagelse i fysisk og mentalt sunde fællesskaber ved at have alsidighed i de fysiske aktiviteter og samarbejde med relevante aktører herom. Herved motiveres børn og unge til at udvikle interesse for fysisk bevægelse og aktivitet og får de bedste muligheder for at pleje og udfolde denne igennem livet.

Fritidspædagogikken er et vigtigt bidrag til det gode børne- og ungdomsliv, fordi man her har et selvstændigt perspektiv på barnets og den unges trivsel og udvikling. Det, børnene og de unge gør og udretter, når de er i SFO'en, i klubben, på den pædagogisk ledede legeplads, og når de er aktive på ungdomsskolehold, giver dem blik for medbestemmelse og selvbestemmelse – og adgang til at deltage i fællesskaber uanset livsvilkår og eventuelle særlige behov. I fritiden kan alle være med.

Fritidspædagogikken har på den måde en selvstændig værdi og understøtter samtidig helhedssynet på det enkelte barns og den enkelte unges udvikling og dannelse.

Visionen for UngiAarhus

- Sådan bidrager UngiAarhus til det gode børne- og ungeliv

VISION FOR
UngiAarhus

Den fælles fritidspædagogiske vision for SFO og UngiAarhus samt den fritids- og ungdomspædagogiske vision for UngiAarhus tager afsæt i, hvad der gør sig gældende for børn og unges samfundsmæssige opvækst og vilkår for at blive til sig selv. Både set fra forskeres, de professionelle og ikke mindst fra børnenes og de unges perspektiv.

Afsættet for visionen er, at børn og unge både skal blive til 'nogen' og til 'noget' i en verden fyldt med muligheder og udfordringer. Arbejdet med at understøtte børn og unge i at kunne udvikle kvalificeret selvbestemmelse og livsmestring udgør grundelementer i det fritids- og ungdomspædagogiske arbejde samt fritidsundervisningen og aktiviteterne i ungdomsskolen.

Børn og unge i dag ønsker et liv fyldt med fællesskaber, positivt samvær, diskussioner og meningsfulde aktiviteter. De er optagede af at indgå i nære fællesskaber både lokalt og på tværs af byen i takt med, at de bliver ældre. De bekymrer sig om klima og insisterer på retfærdighed, fornuft og rationel handling, og de opsøger viden om verden og de emner, der optager dem. På denne måde udfolder børn og unge sig gennem alle de muligheder, verden i dag har at byde på.

De mange muligheder følges ad en lang række udfordringer for børn og unge. En stor del af livet leves også igennem 'den digitale verden', som er med til at understøtte børn og unges muligheder for at engagere sig, for at søge, skabe og dele viden og udtryk. Den digitale verden er en integreret del af deres fællesskaber og måden, hvorpå børn og unge omgås hinanden. Men samtidig kan livet i 'den digitale verden' være med til at skabe en oplevelse af ikke at kunne slå til, idet muligheden for at spejle sig i andre altid er til stede. UngiAarhus skal derfor være et sted, hvor børn og unge støttes i at deltage og udtrykke sig i den digitale verden på en måde, der fremmer sunde fællesskaber og sunde digitale deltagesbaner.

Andre børn og unges oplevelse af præstationspres kan være med til at skabe usikkerhed og sårbarhed uanset alder og baggrund. Der ses eksempelvis en stigning i psykisk mistrivsel blandt børn og unge, som kan opleve udsathed på mange forskellige måder.

Det er i lyset af disse vilkår for børn og unge, at UngiAarhus skaber, udvikler og orienterer den fritids- og ungdomspædagogiske praksis samt fritidsundervisningen og aktiviteterne i ungdomsskolen. Børn og unge skal opleve høj fritids- og ungdomspædagogisk kvalitet i de fritidspædagogiske tilbud og i ungdomsskolen, på en relevant og vedkommende måde og med blik for den enkeltes ressourcer, alder og generelle forudsætninger.

I arbejdet med at være aktuel og relevant for børnene og de unge understøtter UngiAarhus, at børn og unge får de bedste muligheder og forudsætninger for at forme og forandre samtiden og fremtiden i nære og bydækkende fællesskaber – sammen og hver for sig.

UngiAarhus arbejder på denne måde med at skabe en meningsgivende retning for børn og unges liv. I inspirerende og eksperimenterende fritids- og undervisningsmiljøer bliver børn og unge klogere på sig selv ved at bruge deres mulighed for medbestemmelse og selvbestemmelse og ved samtidig at få et bredere perspektiv på deres muligheder i forhold til uddannelse, interesser og fællesskaber. Dette sker i specifikke og alsidige aktiviteter, eksempelvis igennem fysisk bevægelse og aktivitet, hvor de oplever noget at se frem til eller nogen at se op til. Ligesom det sker i glæden ved at have ansvar for og betyde noget for andre. Herigennem motiveres børn og unge til aktivt at gøre noget med deres liv i et balanceret fokus mellem 'væren' og 'læren'.

Denne ambition ligger i visionen for UngiAarhus, som samtidig består af en række mere konkrete fokusområder, der folder visionen ud og retter den mere konkret mod aktiviteterne i ungdomsskolen samt den fritids- og ungdomspædagogiske praksis i UngiAarhus.

Fokusområderne er delt op i de tre overskrifter:

- » **Samarbejde og 'værdi i sig selv'**
- » **Fællesskaber og den enkelte**
- » **Mestring og retning**

Samarbejde og 'værdi i sig selv'

UngiAarhus gør sjældent noget alene. UngiAarhus etablerer og indgår i samarbejder med andre aktører, der bidrager til børn og unges (ud)dannelse, trivsel og deltagelse i fællesskaber generelt.

- » UngiAarhus understøtter overgange, bygger bro, samskaber og samarbejder med blandt andet skolefritidsordningerne (SFO), skoler, ungdomsuddannelser og aktører i civilsamfundet som eks. boligselskaber og erhvervsliv.

- » UngiAarhus har et tæt samarbejde med magistratsafdelingen for Sociale forhold og Beskæftigelse om børn og unges overgang til uddannelse og beskæftigelse samt i forhold til børn og unge med fysisk og psykisk nedsat funktionsevne.
- » UngiAarhus' samarbejde med det frivillige fritids- og foreningsliv er vigtigt for at understøtte børn og unges deltagelse i sunde demokratiske fællesskaber, hvor interesse, lyst, fysisk bevægelse og engagement kan være omdrejningspunkterne. Dette hænger tæt sammen med UngiAarhus' samspil med forældrene, der på samme vis er en forudsætning for, at vi lykkes i forhold til børnene og de unge.

På denne måde bliver det samlede samarbejde med alle relevante aktører omkring børnene og de unge en afgørende del af UngiAarhus' arbejde med at skabe de bedste rammer for det gode børne- og ungeliv.

VISION FOR UngiAarhus

Fællesskaber og den enkelte

I UngiAarhus oplever børn og unge at have værdifulde relationer og at høre til. Her er fællesskaber med tillid og tolerance for forskellighed.

- » Fællesskaberne i UngiAarhus er vedkommende for den enkelte, og den enkelte har betydning for fællesskabet. Her oplever børnene og de unge omsorg, og de viser interesse for hinanden.
- » UngiAarhus er stedet, hvor børn og unge kan deltage på deres egne præmisser. Både den fysiske indretning og den fritids- og ungdomspædagogiske tilgang samt aktiviteterne i ungdomsskolen tager højde for børn og unges individuelle og generelle forudsætninger.
- » UngiAarhus værdsætter den enkeltes personlige potentiale. Her oplever den enkelte sig set, anerkendt, forstået og respekteret for sin personlige og særlige stil og talenter samt måde at udtrykke sig på.
- » Det enkelte barn og den enkelte unge bliver mødt som den, man er. Det udvikler selvtillid og positivt selvværd samt styrker børn og unges motivation, robusthed og vedholdenhed.
- » I UngiAarhus' fællesskaber oplever børn og unge deres særlige ressourcer bragt i spil, og at deres deltagelse og udfoldelse sker på egne præmisser.
- » I UngiAarhus gør børn og unge sig erfaringer med medborgerskab, handlekraft, samskabelse og hverdagsdemokrati. Alle børn og unge har lige muligheder for, sammen med andre, at udvikle ressourcer og kompetencer til at udvikle sig til handlekraftige aktører i eget liv og indgå i demokratiske fællesskaber.

- » Børn og unge oplever i UngiAarhus at spille en vigtig rolle i udviklingen af både UngiAarhus, lokalmiljøet, Aarhus som by og samfundet som helhed. Her er demokratiet en del af børn og unges hverdag, og det opleves nærværende og effektivt.

På denne måde har alle børn og unge en plads i UngiAarhus' mangfoldige fællesskaber – uanset baggrund, livssituation eller fysisk og psykisk funktionsniveau.

Mestring og retning

I UngiAarhus bliver børn og unge bedre til at mestre deres daglige opgaver, udfordringer og muligheder. De oplever, at deres evner, talenter og færdigheder udnyttes og udvikles. Det kan være via nye opgaver og aktiviteter, men også gennem andre måder at tilgå nuværende opgaver på.

- » UngiAarhus understøtter børn og unges kompetencer til at løse opgaver relateret til deres skole- og uddannelsesliv samt deres kompetence til at mestre sig selv og sit eget liv.
- » I UngiAarhus deltager børnene og de unge i værdifulde fællesskaber, hvor den enkeltes styrker og ressourcer har plads i fælles projekter, aktiviteter og hold. Her møder de en åben, undersøgende, eksperimenterende og afprøvende tilgang til elementer i deres hele liv samt i deres omverden.
- » I UngiAarhus er børn og unge aktive medskabere af aktiviteter og indhold. De mødes med passende udfordringer, der hverken er for meget eller for lidt, men tilpas udfordrende til, at de udvikles herved.
- » UngiAarhus spiller herved en vigtig rolle i forhold til at sikre, at børn og unges mange overgange og skift på vej mod voksenlivet er vellykkede, og at børn og unge oplever sammenhæng i de enkelte overgange i deres liv.

På denne måde understøtter UngiAarhus børn og unges personlige, faglige og sociale udvikling og bidrager til, at de bliver parate til ungdomsuddannelse og til at mestre deres eget liv.

De 5 visionstemaer for UngiAarhus

I afsnittet beskrives de fem temaer som visionen for UngiAarhus står på. I foråret 2020 har fem arbejdsgrupper givet deres faglige anbefalinger til, hvilken retning og hvilket fokus UngiAarhus skal arbejde med fremadrettet.

Arbejdsgruppernes anbefalinger står på den nyeste forskning om fagområdet og viden om de unges livsverden, viden fra praksis samt medarbejders og ledelsesmæssige perspektiver. Anbefalingerne er efterfølgende blevet kvalificeret gennem inddragelse af bestyrelser, børn og unge, medarbejdere og faglige foreninger.

De 5 visionstemaer for UngiAarhus

- » UngiAarhus er for alle børn og unge
- » Medborgerskab, handlekraft og samskabelse
- » Sårbare og udsatte børn og unge
- » Børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne
- » Overgange

» UngiAarhus er for alle børn eller unge

UngiAarhus dækker over almene tilbud til alle børn og unge fra 4. klasse til og med 17 år. Formålet er at fremme det gode børne- og ungdomsliv med et fokus på, at børn og unges fritid har stor værdi i sig selv. UngiAarhus er kendetegnet ved, at børnene og de unge kommer og deltager frivilligt, fordi de gerne vil komme og fordi det giver mening for dem. Det er interesse for aktiviteterne, kammeratskaberne og relationerne til de voksne, der gør, at børnene og de unge benytter sig af fritids- og ungdomsskoleområdet tilbud. Dette er et grundlæggende afsæt for arbejdet i UngiAarhus.

UngiAarhus retter sin praksis mod et fagligt stærkt og systematisk fokus på at se børn og unge som aktive medskabere af aktiviteter og indhold i fritids- og ungdomsskoletilbuddet. Der er fx behov for et fælles fagligt afsæt, hvor blandt andet designtænkning, inddragelse af børn og unge og en eksperimenterende tilgang skal sikre, at UngiAarhus imødegår det, de unge efterspørger og har brug for.

» Medborgerskab, handlekraft og samskabelse

UngiAarhus har et særligt fokus på, at børnene og de unge udvikler sig til aktive samfundsborgere i et samfund, der bygger på frihed og demokrati. Dette forudsætter, at børnene og de unge udvikler kompetencerne til at træffe reflekterede valg og at udøve kvalificeret dømmekraft. Dette gøres ved, at UngiAarhus går forrest, prøver nye ting af og udfordrer rammerne i forhold til inddragelse af børn og unge – både i det interne arbejde og i samskabelse med andre.

UngiAarhus skaber plads til samskabelse. Med samskabelse udvides initiativretten, deltagelsesretten og bevidstheden om, at børn og unge har en væsentlig rolle i udviklingen af UngiAarhus, lokalmiljøet, Aarhus og samfundet som helhed

UngiAarhus' arbejde med medborgerskab og demokratisk dannelse bygger på, at børn og unge er nysgerrige på andres synspunkter for at prøve at forstå den anden uden at gå på kompromis med sig selv og derigennem at søge at finde fælles forhandlede løsninger.

Perspektivet er både en del af det hverdagsrettede arbejde gennem en projektorienteret og handlingsrettet praksis samt et blik for autentiske problemstillinger, hvor børn og unge er medskabere og aktive bidragydere og dermed handlekraftige. Perspektivet er også i de formaliserede deltagelsesveje via klubråd, senaterne, bestyrelsesarbejde og Børn og Ungebyrådet.

» Sårbare og udsatte børn og unge

UngiAarhus har et særligt fokus på børn og unge, der er i udsatte positioner. Det brede almene fritids- og ungdomsskoletilbud og den generelt funderede fritids- og ungdomspædagogiske indsats er en forudsætning for virksomme indsatser og aktiviteter sammen med sårbare og udsatte børn og unge. Og arbejdet med sårbare og udsatte børn og unge i UngiAarhus skal både forholde sig til den risikoadfærd og de riskofaktorer, der er forbundet med både den klassiske udsathed og den nye udsathed.

I arbejdet fokuserer UngiAarhus derfor blandt andet på understøttelse af deltagelsesbaner, udvikling af handleevne og mulighed for deltagelse i meningsfulde fællesskaber som vigtige forebyggende og beskyttende faktorer i børn og unges liv – dette fokus skal være indlejret i den fritids- og ungdomspædagogiske praksis målrettet alle børn og unge.

Det faglige sigte i UngiAarhus orienterer sig ud mod det omgivende samfund, da udsathed og sårbarhed træder i baggrunden, når børn og unge retter blikket væk fra sig selv. Fællesskaber, handleevne og deltagelse understøttes desuden ved at se de unge som aktive deltagere og medskabere frem for eksempelvis passive medlemmer.

» **Børn og unge med nedsat fysisk eller psykiskfunktionsevne**

UngiAarhus har en særlig opgave i forhold til børn og unge med nedsat psykisk eller fysisk funktionsevne, og medarbejderne samarbejder med forældre og tværfagligt personale om barnets og den unges læring, udvikling og trivsel. Indsatserne hviler på samme fundament, der gælder for alle børn og unge i Aarhus Kommune, men der er et særligt fokus på inkluderende fællesskaber, handicapforståelse og tværfagligt samarbejde.

UngiAarhus har fokus på at skabe et rum for trivsel og udvikling, hvor børnene og de unge kan deltage på egne præmisser og oplever, at deres ressourcer bliver bragt i spil, og at de bliver en del af forskellige (interesse)fællesskaber.

Arbejdet med børn og unge med fysisk og psykisk funktionsnedsættelse ligger i spændingsfeltet mellem at praksis bygger på det almene, hvor børn og unge indgår på lige fod med de ressourcer, de har, mens der samtidig i både den fysiske indretning og den praksisfaglige tilgang skabes forudsætninger for, at børn og unge med funktionsnedsættelser mødes med afsæt i deres generelle og specifikke forudsætninger.

» **Overgange**

Børnene og de unge oplever mange overgange og skift på rejsen mod voksenlivet. Her skal UngiAarhus sammen med især forældrene og skolen spille en vigtig rolle i forhold til at sikre, at overgangene er vellykkede, og at de unge oplever sammenhæng i de enkelte overgange relateret til deres liv.

UngiAarhus har et særligt fokus på det værensrettede, og herigennem understøttes udviklingen hos børn og unge, som indirekte gør børn og unge parate til gode overgange, fx fra skoletid til den frie tid og fra grundskole til ungdomsuddannelse. Her bliver børn og unge socialt og personligt parate og robuste – både til uddannelse og til livet.

4. Grundlaget for fritids- og ungdomsskoleområdet i Aarhus

I henhold til lov om ungdomsskoler skal byrådet tiltræde en plan for fritids- og ungdomsskoleområdet, som indeholder bestemmelser om kommunens ungdomsskoleordning. FU-planen fastsætter mål og rammer for fritids- og ungdomsskoleområdets arbejde som en integreret del af Aarhus Kommunes samlede fritidsmæssige, forebyggende og støttende indsats over for børn og unge. I nærværende afsnit udfoldes det strategiske, faglige og værdimæssige grundlag for FU-planen.

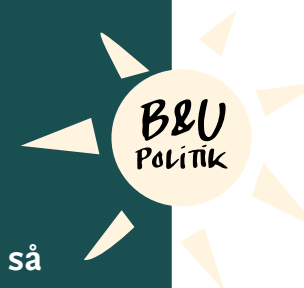
Børne- og ungepolitikken er det fælles værdigrundlag for Aarhus Kommunes arbejde med børn og unge og dermed også grundlaget for fritids- og ungdomsskoleplanen.

Alle børn og unge, der vokser op i Aarhus, skal have mulighed for at realisere deres personlige, sociale og faglige potentialer (Børne- og ungepolitikken).

Børne og ungepolitikens vision

Sammen arbejder vi for, at alle børn og unge udvikler sig til:

- » Glade, sunde børn og unge med selvværd
- » Personligt robuste, livsduelige og kreative børn og unge, der bliver så dygtige, som de kan og er rustede til at møde fremtidens udfordringer
- » Børn og unge, der oplever medborgerskab og bruger det
- » Børn og unge, der deltager i og inkluderer hinanden i fællesskaber
- » Børn og unge med globalt udsyn og lokal indsigt

Børne- og ungepolitikken sætter rammen for arbejdet med børn og unge i Aarhus Kommune på tværs af magistratsafdelingerne. På baggrund af børne- og ungepolitikken udstikker FU-planen den overordnede strategiske ramme for fritids- og ungdomsskoleområdet i Aarhus.

Som fælles tilgang til arbejdet med og samarbejdet om børn i 0-18-årsalderen har Aarhus Byråd vedtaget forebyggelsesstrategien¹.

Forebyggelsesstrategiens fire principper:

- » Forebyggelse skal øge beskyttende faktorer og begrænse risikofaktorer.
- » Forebyggelse skal være for alle. Styrke de, der kan selv, understøtte de sårbare og hjælpe de, der har behov.
- » Forebyggelse skal være sammenhængende og helhedsorienteret på tværs af alder og problemstillinger.
- » Forebyggelse rettes mod den enkelte, fællesskaber og de institutionelle rammer.

Tidlig indsats er det mest virkningsfulde perspektiv på det forebyggende arbejde med at mindske risikofaktorerens påvirkning – en tidlig indsats både i forhold til alder og til problemets opståen. Derfor har fritids- og ungdomsskoleområdet fokus på børns og unges udvikling i et 0-18-årsperspektiv.

Medborgerskabstænkningen, inddragelse og samarbejde er vigtige pejlemærker for fritids- og ungdomsskoleområdet. De fælles principper for fritids- og ungdomsskoleområdets ydelser fastlægger de overordnede rammer, indenfor hvilke der bevares et lokalt råderum. Principperne bliver udlevet sammen med børnene og de unge, forældre, civilsamfundet og øvrige samarbejdspartnere. En tæt involvering af de unge og deres forældre er fundamentet for det pædagogiske arbejde.

Modellen for kvalificeret selvbestemmelse² er det fælles pædagogiske grundlag hos ledere og medarbejdere på fritids- og ungdomsskoleområdet i udmøntningen af børne- og ungepolitikken. Modellen indfanger grundkompetencerne i menneskers liv og således også børns og unges udvikling og danner et helhedsorienteret grundlag for fritids- og ungdomsskoleområdets ydelser.

¹ Vedtaget af Aarhus Byråd i juni 2012: "Forebyggelse af mistrivsel og risikoadfærd blandt børn og unge".

² Begrebet kvalificeret selvbestemmelse som et helhedsbegreb om menneskers tilværelseskompetence er udviklet af professor Jan Tønnesvang (Aarhus Universitet).

Lovgrundlaget for fritids- og ungdomsskoleområdet i Aarhus

Fritids- og ungdomsskoleområdet er reguleret i henhold til henholdsvis ungdomsskoleloven og dagtilbudsloven på følgende måde.

Fritidstilbud fra 4. klasse til og med 17 år i Aarhus Kommune etableres i henhold til ungdomsskoleloven. Ungdomsskolelovgivningen er derfor det bærende grundlag for al fritids- og ungdomsskolevirksomhed i Aarhus Kommune for børn og unge fra 4. klasse til og med 17 år (20 år for unge med fysisk og/eller psykisk funktionsnedsættelse).

Aarhus Kommune skal efter dagtilbudsloven sørge for, at der er de nødvendige klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge. Kommunen skal også sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i særlige klubtilbud til større børn og unge, der på grund af betydelig og varig nedsat fysisk og psykisk funktionsevne har et særligt behov for støtte.

Aarhus Kommune skal jf. lov om ungdomsskoler sikre kommunens unge et alsidigt tilbud om ungdomsskolevirksomhed. Tilbuddet skal stå åbent for unge mellem 14 og 18 år i kommunen. Ungdomsskolen skal overordnet give unge mulighed for at fæstne og uddybe deres kundskaber, give dem forståelse for og dygtiggøre dem til samfundslivet og bidrage til at give deres tilværelse forøget indhold samt udvikle deres interesser for og evne til aktiv medvirken i et demokratisk samfund.

Målgrupper, tilbud og samarbejde i UngiAarhus

Målgrupper

De almene tilbud inden for fritids- og ungdomsskoleområdet i Aarhus (UngiAarhus) er for børn og unge fra 4. klasse til og med 17 år. Fritidsklubberne er målrettet 4.-6. klasse. Pædagogisk ledede legepladser er målrettet 4. klasse til og med 17 år. Ungdomsklubberne, ungemiljøer og ungdomsskolen er målrettet 7. klasse til og med 17 år. Børn og unge med fysisk og psykisk funktionsnedsættelse kan benytte fritids- og ungdomsskoleområdets tilbud til og med 20 år. Aktiviteterne er målrettet til de forskellige aldersgrupper, så det er attraktivt for både den yngste og den ældste del af målgruppen at benytte tilbuddet.

Tilbud

Ungdomsskolen

Der er ungdomsskolevirksomhed i hvert Børn og Unge-distrikt. Fritids- og ungdomsskolelederne (FU-Lederne) har det overordnede ansvar for ungdomsskolen i deres fritids- og ungdomsskoleområde. Ungdomsskolekoordinatorerne står for den daglige drift af ungdomsskolen, den faglige udvikling og personaleledelse i ungdomsskolen (se afsnit om 'Ledelse' for uddybning).

Ungdomsskolen udvikler, udbyder og gennemfører fleksible læringsforløb, fritidsundervisning og andre aktiviteter der dels tager afsæt i de unges konkrete ønsker og behov, dels i fritids- og ungdomsskoleplanens faglige og dannelsesmæssige principper og dels i de lovgivningsmæssige rammer og forpligtigelser.

Derudover tilbyder ungdomsskolen undervisning i forbindelse med UngiAarhus arbejde med mellemformer (se afsnit herom) som eks. Klubskolen og Mellemmrummet.

Fleksibiliteten viser sig både i forhold til læringsforløbenes indhold og i forhold til de rammer, som læringen foregår inden for. Den operative fleksibilitet er ungdomsskolens kendetegn. Ungdomsskolens tilbud rummer faglig undervisning i fritiden, samarbejde med folkeskolen om valgfag samt individuelle tiltag for unge, som har brug for et alternativt lærings- og dannelsesmiljø. Desuden er der et tæt samarbejde med ungdomsuddannelserne for at facilitere brobygning og sammenhæng fra folkeskole til ungdomsuddannelse. Således bliver ungdomsskolen en vigtig dynamisk og operationel arena i forhold til at gøre de unge uddannelsesparate.

Fritidsklubber

Fritidsklubberne i UngiAarhus er et alment tilbud, der henvender sig til alle børn i 4.-6. klasse. Børnene skal være medlemmer af fritidsklubben for at kunne benytte tilbuddet. Byrådet har besluttet, at der skal ligge en fritidsklub i hvert enkelt skoledistrikt.

Fritidsklubberne tager i det daglige arbejde afsæt i børnenes konkrete ønsker og behov, dels i FU-planens faglige og dannelsesmæssige principper og dels i de lovgivningsmæssige rammer og forpligtigelser.

Fritidsklubberne har som formål at skabe gode fritids- og ungdomspædagogiske rammer for børnenes fællesskaber og personlige udvikling. Dette arbejder UngiAarhus med, gennem forskellige interessebårne og sociale aktiviteter. Fritidsklubben er der, hvor børn kan opleve at deres mulighed og erfaringshorisont udvides, her skabes øvebaner, hvor børnene udvikler mere selvstændighed og modnes i et fritidspædagogisk rum, der understøtter overgangen til det begyndende ungdomsliv.

Der samarbejdes tæt mellem fritidsklubben og den lokale skole – dette sikres gennem partnerskabsaftaler. Derudover samarbejdes der med det lokale forenings- og fritidsliv samt civilsamfundet – dette er med til at styrke børnenes tryghed og nysgerrighed i forhold til at være en del af lokalområdet.

Ungdomsklubber

Ungdomsklubberne i UngiAarhus er et alment tilbud, der henvender sig til alle unge fra 7. klasse og til og med 17 år (til og med 20 år for unge med fysisk og/eller psykisk funktionsnedsættelse). De unge skal være medlemmer af ungdomsklubben for at kunne benytte tilbuddet.

Ungdomsklubberne tager i det daglige arbejde afsæt i de unges konkrete ønsker og behov, dels i FU-planens faglige og dannelsesmæssige principper og dels i de lovgivningsmæssige rammer og forpligtigelser.

Ungdomsklubben tilbyder forskellige aktiviteter og fællesskaber, hvor de unge kan mødes med jævnaldrende og dyrke ungefællesskaber på en meningsfuld og konstruktiv måde. Her øver de unge sig i selvstændighed, samtidig med at de har mulighed for at dyrke interessefællesskaber.

Ud over samarbejdet med den lokale skole er der tætte samarbejder mellem ungdomsklubben og det lokale forenings- og fritidsliv samt civilsamfundet – dette er med til at udvide de unges horisont og oplevelse af aktivt medborgerskab. I ungdomsklubben udvikles samarbejdet i det bydækkende perspektiv gennem fælles arrangementer og i arbejdet med at bygge bro til blandt andet ungdomsskolen.

Ungemiljøer

I regi af legepladserne eller ungdomsklubber er der også i en række fritidscentre etableret ungemiljøer. Ungemiljøerne henvender sig til målgruppen fra 7. klasse til og med 17 år. Her er de unges deltagelse ikke medlemsafhængig. Ungemiljøerne er et mere fleksibelt og dynamisk miljø, hvor der er fokus på at skabe gode og stærke fællesskaber for lokalområdets unge. Samtidig arbejdes der på at skabe synergi med ungdomsskolen, hvor ungemiljøet griber det, der opstår hos de unge, og arbejder bevidst på at spire og facilitere interesser og fællesskaber.

Pædagogisk ledede legepladser

Den primære målgruppe for de pædagogisk ledede legepladser er børn og unge fra 4. klasse til og med 17 år, legepladserne er dog samtidig et åbent, gratis tilbud, som alle kan bruge uanset alder.

En pædagogisk ledet legeplads er et bemandet pædagogisk tilbud. De pædagogiske medarbejdere, der er tilknyttet legepladserne, arbejder med et fritidspædagogisk afsæt og anerkender, medtænker og inddrager børn, unge og andre brugere i ideudvikling, planlægning og formgivning af den pædagogisk ledede legeplads og aktiviteterne.

De pædagogisk ledede legepladser samarbejder med fx dagtilbud og skoler, hvor de udgør alternative læringsmiljøer, samt med kulturinstitutioner og foreninger i lokalområdet.

De pædagogisk ledede legepladser tilbyder miljøer, der har tradition for at have "højt til loftet". De har en samværskultur og en fysisk indretning, der tiltrækker en alsidig skare af børn og unge og voksne, men også ofte tiltrækker børn og unge, som kan have svært ved at trives i de mere etablerede miljøer på eks. skoler og i klubber. Med respekt for legepladsernes pædagogiske tradition og kultur indgår de som et naturligt element i udviklingen af UngiAarhus, og indfrielsen af den politisk formulerede vision og opgave.

Bydækkende aktiviteter

UngiAarhus' arbejde med bydækkende aktiviteter og events kompletterer forholdet mellem det lokale, det områdedækkende og det bydækkende. Den bydækkende tilgang til arbejdet i UngiAarhus giver mulighed for at understøtte fællesskaber mellem børn og unge på tværs af byen. Det muliggør også, at børn og unge får mulighed for at dyrke (særlige)interesser. På denne måde åbnes verden for både børn, unge og personale, og der bliver samtidig skabt begivenheder af en karakter og et format, som kun kan lade sig gøre via samarbejde på tværs af UngiAarhus.

Mellemløser

I kraft af fritids- og ungdomsskoleområdet fleksible lovgrundlag er der mulighed for at oprette specifikke håndholdte indsatser målrettet enkelte børn og unge samt grupper af børn og unge, når der viser sig et behov for dette. Dette gør UngiAarhus til en kompletmentær samarbejdspartner til folkeskolen og ungdomsuddannelserne.

I samarbejdet med de lokale skoler og magistratsafdelinger er der hos en række klubber og ungdomsskoler i Aarhus Kommune etableret forskellige typer af mellemløser, hvor klub eller ungdomsskole udgør et alternativt læringsmiljø for børn og unge, der i perioder kan være udfordret i skolen af forskellige årsager. Det kan være som en "buffer" i skoledagen, hvor barnet eller den unge har mulighed for at trække sig og finde ro sammen med en voksen i klubben. Det kan også være mere skemalagte aftaler, hvor børn og unge i bestemte tidsrum i løbet af skoleugen modtager en alternativ undervisning i regi af klubben eller ungdomsskolen. Derudover er der konkrete undervisningstilbud, hvor unge (i 7.-9. klasse) har deres daglige skolegang, med det formål at blive afklaret om egne styrker og ressourcer og det videre skole- og uddannelsesl

Samarbejde i UngiAarhus

Det interne samarbejde i UngiAarhus på tværs af FU-områder og internt indenfor FU-områderne er afgørende for at skabe størst mulig værdi for børnene og de unge.

Lokalt samarbejde

Både klubber, pædagogisk ledede legepladser, ungemiljøer og ungdomsskole varetager opgaver, som er funderet i deres egen virksomhed. Samtidig er UngiAarhus hele tiden opmærksom på, hvordan der kan skabes meningsfulde og værdiskabende interne samarbejder mellem fx klub og ungdomsskole. Et konkret eksempel kunne være E-sportsmiljøet i klubben, hvor faciliteter, lokaler, materiale m.v. befinder sig, og ungdomsskolen står for afviklingen af undervisningen. Eller ungemiljøet, hvor man benytter bygninger på den pædagogisk ledede legeplads til at skabe et mere åbent tilbud til de unge i området, der kan køre sideløbende med klubaktiviteterne og dermed kan rumme endnu flere børn og unge, der har lyst og behov.

Samarbejde indenfor UngiAarhus

UngiAarhus udnytter på mange forskellige måder fordelene ved det interne tværgående samarbejde ved fx at samle ressourcer til en bestemt funktion eller aktivitet et centralt sted i området. På denne måde opbygges ekspertise, der bliver til gavn for alle, og man kan give aktiviteten et format, som ikke ville være muligt, hvis den skulle drives lokalt. Denne måde at arbejde på understøtter forholdet mellem lokalområde og distrikt ved, at børn og unge bevæger sig ud af lokalområdet for at tilgå aktiviteten, og dermed møder de nye faglige perspektiver, nye steder og får nye input.

Rammer for organisering og ledelse i UngiAarhus

Fritids- og ungdomsskoleområdet i Aarhus (UngiAarhus) er i henhold til byrådets beslutning oktober 2018 organiseret i de fem Børn og Unge-distrikter: SYD, SYDVEST, NORD, VEST og ØST

Ledelse

Hvert fritids- og ungdomsskoleområde (UngiAarhus-område) er forankret under en Fritids- og ungdomsskoleleder (FU-leder), der referer til distriktets Børn og Unge-chef og området er inddelt i fire fritidscentre og en ungdomsskole. I UngiAarhus er de i alt 8 ungdomsskolekoordinatorer organiseret i tre teams SYD-SYDVEST, ØST-VEST og NORD, og samarbejder derudover på tværs af alle områder.

Den samlede ledelse af et Fritids- og ungdomsskoleområde består af en FU-leder, en Vice FU-leder, fire fritidscenterledere og to-tre ungdomsskolekoordinatorer (alt afhængigt af organiseringen i teams). I Børn og Unge indgår FU-lederen i distriktsledergrupperne sammen med dagtilbudsledere, skoleledere og ledere af specialtilbud. Derudover indgår medlemmerne af ledelsesteamet i de relevante faglige netværk.

Hver af de fem **FU-ledere** i UngiAarhus har det overordnede ansvar for alle tilbud i UngiAarhus-området, for den faglige udvikling, udviklingen af den attraktive arbejdsplads, oversættelse og omsætning af politiske beslutninger til praksis samt ungdomsskolen i fritids- og ungdomsskoleområde.

Indenfor hvert af de fem UngiAarhus områder er der ansat en **Vice FU-leder**, der arbejder strategisk operationelt i hele drifts- organisationen med det formål at udvikle og understøtte sammenhængen og komplementariteten mellem klub/legeplads og ungdomsskole samt bydækkende aktiviteter og større events.

Ungdomsskolekoordinatorerne i UngiAarhus er som ledere i ungdomsskolen ansvarlige for at varetage personaleledelsen af ungdomsskolens ansatte, samt den løbende

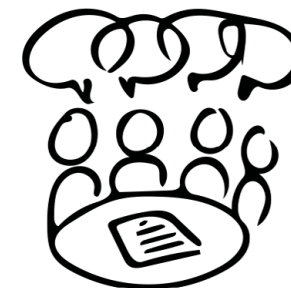
udvikling af ungdomsskolen og ungdomsskolens undervisning. Derudover er en central del af arbejdet at indgå i partnerskaber med relevante aktører som UU, ungdomsuddannelser, skoler, erhvervs- og foreningsliv, den boligsociale indsats, kulturinstitutioner mv. Konkret arbejder ungdomsskolekoordinatorerne også med koordinering og tilrettelæggelse af alt fra innovative ungdomsskolehold og bydækkende events til brobygning og særlige indsatser målrettet sårbare og udsatte unge.

Fritidscentrene i UngiAarhus området er ledet af en **fritidscenterleder**, der referer til FU-lederen. Hvert fritidscenter består som minimum af to lokaldistrikter med et fritids-tilbud i hvert distrikt. Som udgangspunkt er der en fritids og en ungdomsklub i hvert skoledistrikt samt i nogle fritidscentre også ungemiljøer og pædagogisk ledede legepladser. Fritidscenterlederen er ansvarlig for aktiviteter og indsatser indenfor fritidscenteret. På hver matrikel indenfor fritidscentret er der ansat en **afdelingsleder**, som er ansvarlig for de daglige driftsopgaver.

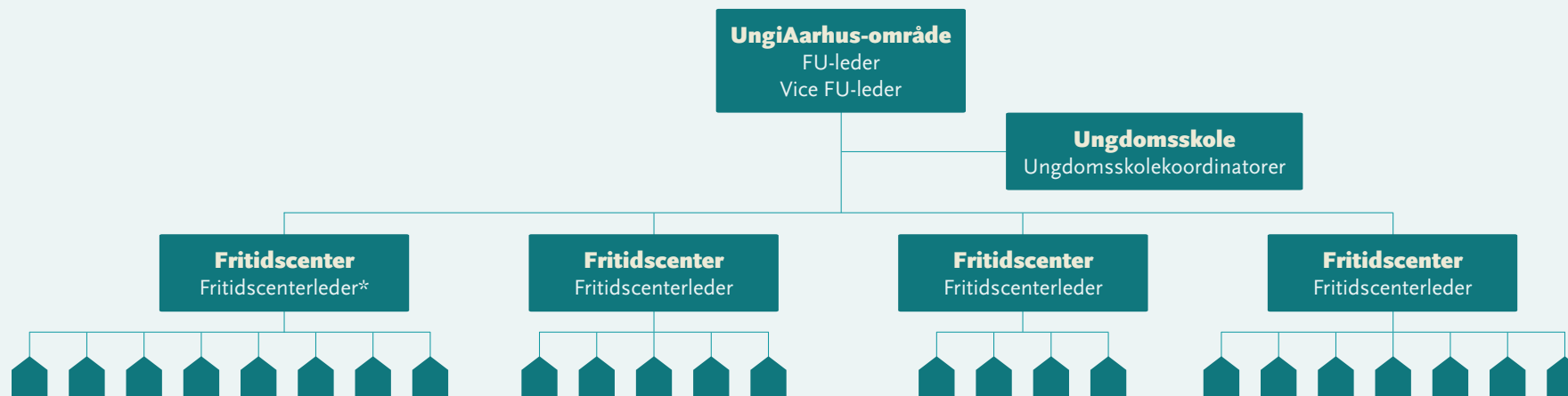
Bestyrelser

Ifølge lov om ungdomsskoler §7 skal der ved hver ungdomsskole oprettes en ungdomsskolebestyrelse. I Aarhus Kommune er der en fritids- og ungdomsskolebestyrelse pr. område. De fem FU-ledere har ansvaret for den bydækkende koordinering mellem fritids- og ungdomsskoleområdet bestyrelser.

Fritidscentrenes åbningstider fastsættes lokalt inden for de af byrådet vedtagne rammer og ud fra børnenes og de unges behov af den ansvarlige FU-leder efter godkendelse af FU-bestyrelsen.

Organiseringen i et fritids- og ungdomsskoleområde i UngiAarhus

* Fritidscenterlederen har ledelsesansvar for fritidsklubber, ungdomsklubber/ungemiljøer og legepladser i minimum to skoledistrikter

Samarbejde med skoler og eksterne samarbejdspartnere

Det lokale og tværgående samarbejde

Fritids- og ungdomsskoleområdet bidrag til realisering af børne- og ungepolitikens mål og vision er afhængigt af et tæt og velfungerende samarbejde med andre. Dette vedrører både interne samarbejdspartnere i Aarhus Kommune og eksterne samarbejdspartnere fra civilsamfundet, fritidslivet, erhvervslivet, uddannelsesinstitutionerne m.fl. Samarbejdet skal hele tiden tage afsæt i et helhedsorienteret perspektiv med opmærksomhed på børnenes og de unges trivsel, udvikling, dannelse og læring.

UngiAarhus har både værdi i sig selv og fungerer komplementært i forhold til andre relevante arenaer i barnets og den unges liv. Det betyder, at UngiAarhus skal udvikle og bidrage med et selvstændigt og relevant fritidspædagogisk og fritidsundervisningsrelateret indhold og perspektiv i børnenes og de unges liv. Samtidig skal dette kunne understøtte og være tæt forbundet med alle de arenaer, hvor børn og unge ellers begår og udvikler sig.

Det tætte daglige samarbejde i lokaldistrikterne er afgørende, da det er her, fritids- og ungdomsskoleområdet i samarbejde med relevante aktører udvikler indsatserne til gavn for børnene og de unge. Ledere og medarbejdere fra fritids- og ungdomsskoleområdet indgår i forskellige typer formaliserede lokale og tværgående samarbejdsfora. De formelle strukturer sikrer en fælles og helhedsorienteret indsats over for børnene og de unge. Samtidig bidrager de til koblingen mellem tværgående strategiske og operationelle niveauer.

Samlet set understøtter dette den bedst mulige individuelle og fælles opgaveløsning i samarbejde med eksempelvis det lokale foreningsliv, folkeskolen, uddannelsesinstitutionerne og erhvervslivet.

På denne måde indgår ledere og medarbejdere fra fritids- og ungdomsskoleområdet i forskellige typer formaliserede samarbejdsfora. De formelle strukturer sikrer en fælles og helhedsorienteret indsats over for børnene og de unge. Samtidig bidrager de til koblingen mellem tværgående strategiske og operationelle niveauer.

Partnerskabsaftalerne med skolerne

Den fælles opgave i børne- og ungepolitikken forudsætter et tæt og gensidigt forpligtende samarbejde mellem fritids- og ungdomsskoleområdet og folkeskolen. Dette gøres ved årligt at indgå gensidigt forpligtende partnerskabsaftaler mellem den lokale skole, ungdomsskole og fritidscenter. Partnerskabsaftalerne udgør de fælles rammer for samarbejdet hvad angår økonomi, opgaver og opfølgning. Privatskolerne kan indgå tilsvarende aftaler med fritids- og ungdomsskoleområdet.

Formålet med partnerskabsaftalerne er at synliggøre fælles opgaver og koordinere fælles indsatser med eksempelvis et særligt fokus på det fælles arbejde med inklusion og på fx understøttende undervisning, valgfag, ungemiljøer på skolerne m.m. Særligt i forbindelse med udskolingen varetager fritids- og ungdomsskoleområdet en særlig indsats med henblik på at understøtte alle unge i at fortsætte med en ungdomsuddannelse. Samarbejdet mellem skole, ungdomsskole og fritidscenter er ligeledes afgørende for indsatserne i forhold til børn og unge i udsatte positioner.

5. Fagligt grundlag for UngiAarhus

Forebyggende og tidlig indsats

Et grundlæggende vilkår for at kunne trives, udvikles, dannes og lære er, at man har adgang til og kan deltage i meningsfulde fællesskaber. Det er samtidig en central del af tænkningen i den forebyggelsesstrategiske tilgang. UngiAarhus arbejder grundlæggende ud fra dette og understøtter børn og unges muligheder for at lære og vokse som mennesker ved at få adgang til sociale fællesskaber og uformelle sammenhænge og derved opnå anerkendelse og mulighed for at blive set som nogen, der hører til, og som "kan noget".

Børn og unge viser deres motivation og engagement i kraft af deres aktive deltagelse, og derved bliver manglende deltagelse i fællesskaber en indikator på mulig udsathed og sårbarhed. Omvendt vil det at lære at deltage aktivt i fællesskaber udvide handleevne og overskride marginale positioner i samfundet. UngiAarhus skal derfor have et særligt pædagogisk fokus på at understøtte deltagelse hos børn og unge, som ikke er i trivsel.

Derfor må UngiAarhus udgøre en mangfoldig vifte af fritidstilbud, der giver differentierede former for deltagesbaner for børn og unge, særligt børn og unge i udsatte og sårbare positioner, som har brug for en hjælpende hånd.

Forebyggelsesstrategien

National og international forskning peger på, at tidlige indsatser er en gevinst både for den enkelte og for samfundet. Tidlige indsatser kan i den forbindelse både forstås som "tidlig i alder" og "rettidig i forhold til problemets opståen". Jo tidligere og mere relevant der handles på begyndende vanskeligheder hos børn, jo større er sandsynligheden for, at udfordringerne kan afhjælpes, inden vanskelighederne vokser sig store. I forhold til tidlig indsats spiller UngiAarhus en væsentlig rolle for målgruppen 4. klasse til og med 17 år. Ved at have et helhedsorienteret blik på børn og unges trivsel, udvikling, dannelse og læring stiller UngiAarhus komplementære fritids- og læringsmiljøer til rådighed i samarbejde med skole, uddannelsesinstitutioner og andre aktører.

Forebyggende og tidlige indsatser iværksættes i UngiAarhus med afsæt i "Strategi til forebyggelse af mistrivsel og risikoadfærd", der udgør rammen om Aarhus Kommunes indsatser i forhold til fx inklusion, trivsel og sundhed. Forebyggelsesstrategien er grundlaget for, at vi i Aarhus Kommune skal "arbejde med forebyggelse for alle børn, styrke de børn og unge, der kan selv, understøtte de sårbare – og hjælpe de børn og unge, der har særlige behov, hvormed alle børn på længere sigt kan blive selvhjulpne".

Forebyggelsesstrategien understøtter børne- og ungepolitikens vision ved at sætte fokus på den adfærd og de bagvedliggende faktorer, der kan udfordre indfrielsen af visionen. UngiAarhus bestræber sig på at styrke de beskyttende faktorer omkring barnet eller den unge såsom uddannelse, familie, venskaber og medborgerskab. Samtidig skal risikofaktorerne som faglige vanskeligheder eller negative sociale forhold mindskes.

I arbejdet med henholdsvis at fremme de beskyttende faktorer og minimere risikofaktorerne retter UngiAarhus' indsatser sig både mod det enkelte individ og mod fællesskaberne. På det individuelle niveau er målet at fremme børn og unges kompetencer til at mestre eget liv, og på fællesskabsniveau er opmærksomheden rettet mod at gøre deltagelse i det almene fritids- og ungdomsskoletilbud muligt og opnåeligt for alle børn og unge.

Forebyggelsesstrategien og 'Ny udsathed'

I nyere forskning omkring udsathed, beskrives hvad der kaldes 'ny udsathed'. Denne lægger sig til den 'klassiske udsathed', der delvist udgør afsættet for forebyggelsesstrategien. Ny udsathed dækker over, at samfundsudviklingen bevirker nye former for sårbarhed, mistrivsel og udsathed, idet væsentlige dele af den verden, som børn og unge bliver sig selv i, byder på nye muligheder, krav og udfordringer.

Forskningen peger samtidigt på, at ny udsathed adskiller sig fra klassisk udsathed ved at fungere som en "demokratisering af udsathed". Dette betyder, at gruppen af børn og unge, der kæmper med udsathed, er meget mere sammensat end tidligere, de kommer

både fra socialt udsatte familier i traditionel socioøkonomisk forstand og fra middelklasse og overklasse, hvor økonomi ikke nødvendigvis er en udfordring. Derudover er ny udsathed betegnelsen for den kraftige stigning i psykisk mistrivsel blandt børn og unge. Udsatheden bliver dermed meget mere dynamisk, idet man kan vandre ind og ud af udsathed på mange forskellige måder hele vejen igennem livet.

Ny udsathed opstår, når forskellige strukturelle og kulturelle forandringer utilsigtet spiller sammen og rammer barnet eller den unge på måder, der gør, at de samlede belastninger påvirker individets trivsel og formåen negativt. Den nye udsathed tillagt den mere klassiske udsathed kan dermed skabe en øget sårbarhed, som betyder, at børn og unge kan miste engagementet og drivkraften til at indgå i lærende fællesskaber.

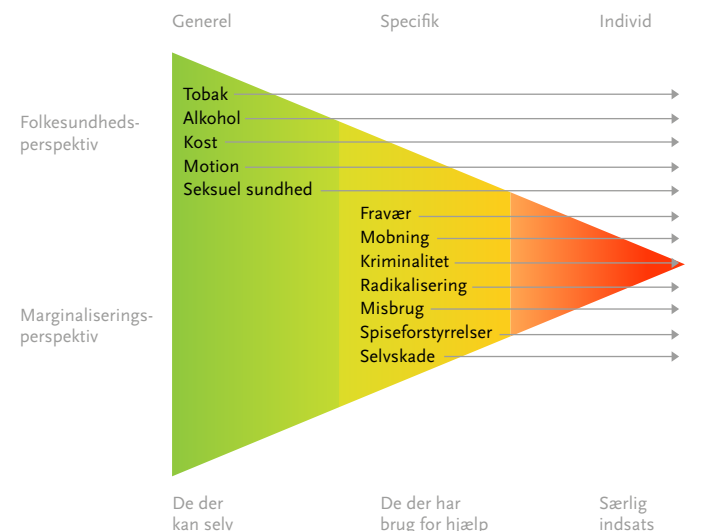
Dette nye og udvidede perspektiv på udsathed og sårbarhed skal fremadrettet være et væsentligt opmærksomhedspunkt og videnskæssigt afsæt for arbejdet i UngiAarhus.

Beskyttende faktorer

- Uddannelse
- Trivsel
- Robusthed
- Forældreinvolvering
- Venskaber
- Medborgerskab

Risikofaktorer

- Social ulighed
- Faglige vanskeligheder
- Psykiatriske lidelser - herunder ADHD
- Belastende begivenheder
- Mistrivsel
- Stress
- Familiemæssige forhold - herunder vold, psykisk sygdom, PTSD og alkoholproblemer
- PTSD-ramte

[INDIKATORER PÅ RISIKOADFÆRD]

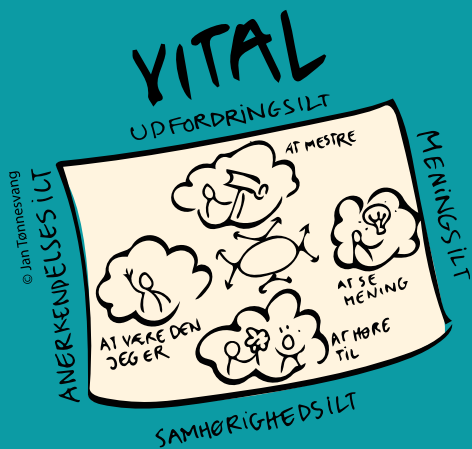
Kilde: WHO, DKR m.fl

Udsathed i et forebyggelsesstrategisk perspektiv:

Udsathed opstår, når antallet af risikofaktorer ophobes og optræder i barnet eller den unges liv over længere tid. Risikofaktorerne kan betegnes som en række vilkår og begivenheder, der kan have afgørende betydning for graden af udsathed blandt børn og unge. Jo flere risikofaktorer, desto større er graden af udsathed. På samme måde er varigheden med til at bestemme, i hvilken grad barnet eller den unge er udsat. Forekomsten af risikofaktorer hænger tæt sammen med fraværet af beskyttende faktorer. Risikoadfærd kan betegnes som den adfærd, barnet eller den unge har, som typisk afspejler de bagvedliggende risikofaktorer. På denne måde hænger risikofaktorer og

risikoadfærd sammen, idet problematisk eller bekymrende adfærd peger på de bagvedliggende risikofaktorer i barnet eller den unges liv, og den negative effekt de har på barnet og den unges trivsel og udvikling.

Arbejdet i UngiAarhus skal derfor funderes i indsatser og aktivitet, der har som mål at øge de generelle beskyttende faktorer, da dette vil have en større positiv effekt over tid end de indsatser og aktiviteter, som består i at modvirke konsekvenser af konkret risikoadfærd.

Med **vitaliseringspsykologien** fokuseres der på fire menneskelige grundbehov:

Behov for at høre til

"Lad mig høre til"

Behov for autonomi

"Se mig, som den jeg er"

Behov for mening

"Vis mig, hvem/hvad jeg kan blive"

Behov for at mestre

"Giv mig passende udfordring"

Grundbehovene driver os til at realisere vores tilværelse.

Kvas-Vital

Med til den forebyggende tilgang hører et helhedsperspektiv på barnets og den unges trivsel, læring og udvikling. På fritids- og ungdomsskoleområdet tages der afsæt i vitaliseringspsykologien.

Vitaliseringspsykologien (Vital)

Vores behov er det, der driver os. Kompetence er det, vi kan. Vi bruger vores kompetence til at tilfredsstille vores behov.

Begrebet om kvalificeret selvbestemmelse er vitaliseringspsykologiens bud på, hvilke grundlæggende kompetencer der skal til for at kunne leve i balance med sig selv og andre.

UngiAarhus bruger modellen for kvalificeret selvbestemmelse til at forstå, inden for hvilke områder børn og unge skal udvikle deres kompetencer til at forvalte deres behov. Modellen er i sig selv ikke en metode, den fungerer nærmere som et helhedsorienteret grundlag for arbejdet med børn og unges grundkompetencer og livsduelighed og for valg af metode. Grundlaget går således på tværs af forskellige fagligheder og forskellige metoder.

I UngiAarhus bruges kvalificeret selvbestemmelse som et grundlag for forståelse af forskellighed i arbejdet med og samarbejdet om børn og unge. Kvalificeret selvbestemmelse er et alment grundlag, der bruges til at forstå de udsatte børn og unge, som fritids- og ungdomsskoleområdet har et grundlæggende målrettet fokus på.

Kvalificeret selvbestemmelse (Kvas)

UngiAarhus har med kvalificeret selvbestemmelse fokus på hele barnets og den unges dannelse og uddannelse, og der etableres således børne- og ungemiljøer, som tager højde for børnene og de unges udvikling af både de faglige, sociale og personlige kompetencer. Dette gøres ved at etablere læringsrettede og værensrettede børne- og ungemiljøer.

Kvalificeret selvbestemmelse viser, at man som menneske både skal kvalificere sig til at fungere i og forholde sig til omgivelsernes krav og forventninger, men også at vi skal være selvbestemmende i den kultur og det samfund, vi lever i sammen med andre.

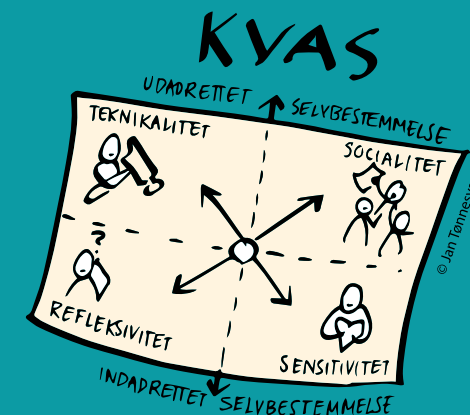
I de **læringsrettede** børne- og ungemiljøer er der primært fokus på de faglige kompetencer.

I de **værensrettede** børne- og ungemiljøer er der primært fokus på de sociale, refleksive og sensitive kompetencer, som sigter mod, at børnene og de unge udvikler kompetencer til tage del i sociale sammenhænge og til at være sig selv.

De lærings- og værensrettede børne- og ungemiljøer er hinandens forudsætninger og skal således ikke forstås som hinandens modsætninger. Oftest bevæger man sig i begge miljøer på samme tid, men har et specifikt fokus i forhold til det ene.

Med modellen for kvalificeret selvbestemmelse som grundlag iværksættes i et helhedsorienteret perspektiv de rette indsatser med fokus på at understøtte alle børn og unges personlige, sociale og faglige udvikling. Vejen til målet og de anvendte metoder kan være forskellige, alt efter hvilken målgruppe man har med at gøre, og hvordan de konkrete børn og unges liv udfolder sig.

Det overordnede mål er således det samme for alle børn og unge, nemlig, at de skal udvikle evnen til at træffe sunde og kvalificerede valg for sig selv og udvikle kompetencerne til at deltage i forpligtende og udviklende fællesskaber. Børne- og ungepolitikken giver den fritidspædagogiske vision og visionen, som fritids- og ungdomsskoleområdet sigter mod. Forebyggelsesstrategiens tilgang skærper fokus på målgruppens ressourcer og udfordringer. Kvalificeret selvbestemmelse giver et helhedsorienteret og fælles arbejdsgrundlag for medarbejdere og ledere inden for fritids- og ungdomsskoleområdet i Aarhus Kommune.

Kvalificeret selvbestemmelse fokuserer på fire menneskelige grundkompetencer:

Teknikalitet

Omhandler faglig og praktisk viden og kunnen
- en forudsætning for at blive selvforsørgende

Socialitet

Omhandler deltagelse og samvær med andre
- en forudsætning for medborgerskab

Refleksivitet

Omhandler omtanke, refleksion og perspektivtagning
- en forudsætning for vedholdenhed

Sensitivitet

Omhandler forvaltning af følelser, behov og værdier
- en forudsætning for robusthed

6. Fra ydelse til værdi for børn og unge - de tre effektmål

Det grundlæggende i Aarhus Kommunes arbejde med børnene er: Læring & udvikling, fællesskaber og sundhed & trivsel. På mange måder er de hinandens forudsætninger – det er svært at forestille sig læring uden trivsel, trivsel uden fællesskaber og fællesskaber uden udvikling. (Børne- og ungepolitikken)

UngiAarhus råder i sin organisering over flere forskellige tilbud og indsatser (ungdomsskole, klub, legeplads, ungemiljøer), der alle bidrager til at nå målene for børnene og de unge. Disse ressourcer tænkes sammen og bringes i spil, så de giver mest mulig værdi for børnene og de unge.

Læring og udvikling

De forventninger, børn og unge mødes med, er afgørende. Høje ambitioner på alle børns og unges vegne bidrager til, at de bliver så dygtige, som de kan. (Børne- og ungepolitikken)

UngiAarhus forholder sig nysgerrigt og lydhørt over for børnenes og de unges egne tanker og behov. Samtidig bevares der et systematisk fokus på de kompetencer, der skal trænes og udvikles. Fritids- og læringsmiljøet er både målrettet det værensrættede, hvor børnene og de unge udvikler kompetencer til tage del i sociale sammenhænge og til at være sig selv, og det læringsrettede, UngiAarhus understøtter den faglige læring.

Uddannelse er en vigtig beskyttende faktor for alle børn og unge. Fritids- og ungdomsskoleområdet bidrager til børn og unges parathed til at uddanne sig ved at have en mangfoldighed i tilbud, fleksibilitet og mulighed for at blande eksperimenterende og traditionelle fag, nye metoder og nye aktiviteter – og heri arbejde med både den personlige værensrættede og faglige udvikling og læring. Indholdet og organiseringen af aktiviteterne bidrager til at opfylde målsætningen om, at 90% af en årgang i Aarhus Kommune gennemfører en ungdomsuddannelse inden de fylder 25 år.

Ungdomskolens fritidsundervisning og aktiviteter

UngiAarhus' fritidsundervisning i regi af ungdomsskolen er her et vigtigt læringsrum, der giver unge mulighed for at dygtiggøre sig i forskellige almenfag som supplement til grundskolens undervisning. Ungdomsskoleundervisningen skiller sig ud, idet den forudsætter, at de unge aktivt vælger at bruge deres fritid på den – ungdomsskoleundervisningen er altså interessebåret. Ungdomsskoleundervisningens fleksible rammer er også med til at skabe læringsrum, hvor de unge er aktive medskabere med indflydelse på både indhold, form og aktiviteter – dette udvikler de unges engagement og understøtter motivation og kvalificeret selvbestemmelse.

UngiAarhus har en vigtig opgave i forhold til gruppen af udsatte børn og unges trivsel, læring og udvikling. En indikator på, at et barn eller en ung mistrives, er fravær. Her er det fritids- og ungdomsskoleområdet's opgave at se bag om fraværet og arbejde med årsagerne hertil. Måske er barnet eller den unge fagligt udfordret, har svært ved at indgå i fællesskaber, er udfordret på sin kapacitet til at reflektere og have omtanke for konsekvensen af sine handlinger eller har svært ved at mærke efter og give udtryk for, hvad han eller hun har brug for.

UngiAarhus tilrettelægger særlige forløb og alternative læringsrum for børn og unge, der vurderes at have behov for supplerende undervisning, både i forhold til understøttelse af grundskolen og fastholdelse i en ungdomsuddannelse.

UngiAarhus og samarbejdet om uddannelsesparathedsvurderingerne

I et aktivt og tæt samarbejde med folkeskolen og ungdommens uddannelsesvejledning medvirker UngiAarhus til, at børnene og de unge opnår de faglige, sociale og personlige kompetencer, der gør dem i stand til at mestre deres skole og videre uddannelses- og arbejdsliv. Målet er at motivere børnene og de unge til at lære samt at engagere dem i ansvaret for egen udvikling.

I forbindelse med Uddannelsesparathedsvurderingerne (UPV)³ af elever i 8. klasse samarbejder fritids- og ungdomsskoleområdet med skolerne og ungdommens uddannelsesvejledning (UU) om vurderingen af, hvorvidt eleverne opfylder de personlige og sociale forudsætninger for at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse.

Fællesskaber

Fællesskaber udgøres af dem vi er, og det, vi laver sammen. Det gælder både de frivillige og de forudbestemte fællesskaber. (Børne- og ungepolitikken)

Det er i fællesskabet med jævnaldrende, at børnene og de unge udvikler identitet og mening. Fællesskabet er et vigtigt dannelses- og læringsmiljø for udvikling af faglige, sociale og personlige kompetencer. Børn og unges fællesskaber eksisterer både i det fysiske rum og i det digitale rum, og derfor skal UngiAarhus have opmærksomheden rettet mod begge dele af børnenes og de unges plurale virkelighed.

³ Uddannelsesparathedsvurderinger skal foretages ud fra en helhedsvurdering af elevens faglige, personlige og sociale kompetencer.

UngiAarhus understøtter, at alle børn og unge danner, deltager i og bidrager til sociale fællesskaber og interessefællesskaber på tværs. Her lærer de at bidrage, føre an og give plads til andre i fællesskaber, der bygger på demokrati og medborgerskab. På denne måde understøtter UngiAarhus udviklingen af almene fællesskaber, der understøtter den enkeltes trivsel og udvikling. Samtidigt arbejder UngiAarhus med afsæt i forebyggelsesstrategiens perspektiv, med et særligt fokus på at gøre de sunde almene fællesskaber og deltagelsesbaner opnåelige for sårbare og udsatte børn og unge.

Fællesskaber og inklusion

UngiAarhus har i alle tilbud og indsatser et inkluderende fokus. Børn og unge med funktionsnedsættelse inkluderes både i fællesskaber med ressourcestærke jævnaldrende og med andre unge med funktionsnedsættelse ud fra den enkeltes forudsætninger. På denne måde får alle børn og unge der benytter UngiAarhus tilbud, muligheden for at spejle sig i et alsidigt billede af andre børn og unge. Dette fordrer differentierede fritidspædagogiske og fritidsundervisningsrelaterede miljøer, der tager hensyn til, at børn og unge er forskellige, har forskellige behov og forskellige ressourcer.

Børn og unges digitale fællesskaber og digitale adfærd

Det digitale er i stigende grad en integreret del af børn og unges liv og giver både mulighed for at indgå i positive fællesskaber og skabe kreative udtryk, men også risiko for udstødelse, ensomhed og andre risici i et børne- og ungeliv. UngiAarhus bidrager til at understøtte og klæde børn og unge på til at kunne begå sig digitalt. Derfor arbejder UngiAarhus fritidspædagogisk med at skabe muligheder for, at børn og unge oplever at kunne deltage og udtrykke sig på nettet på en måde, der fremmer konstruktive fællesskaber.

'De sunde valg' drejer sig for alle børn og unge centralt om trivsel, kost og motion, men de handler også om at kunne begå sig i den digitale verden – især på de sociale medier. I den digitale verden skal børn og unge agere og handle, opholde sig, skabe og deltage i fællesskaber og udvikle sig. Og det at lære at begå sig her er ikke nødvendigvis noget, der giver sig selv. UngiAarhus understøtter og udvikler derfor børn og unges kompetencer til at kunne deltage i de digitale fællesskaber. I arbejdet med dette, tager UngiAarhus afsæt i det forebyggelsesstrategiske arbejde med at styrke de beskyttende faktorer samt minimere risikofaktorerne i børn og unges digitale liv.

UngiAarhus har derfor fokus på at udvikle og afprøve pædagogiske aktiviteter og indsatser, der understøtter børn og unges evne til at deltage og indgå i konstruktive fællesskaber i den digitale verden. Der er også fokus på, at børn og unge lærer at agere selvstændigt og fornuftigt, når det kommer til kritisk vurdering generelt og deling af eks. digitalt materiale m.v.

Dette gør UngiAarhus fx ved, at

- » Arbejde fritids- og ungdomspædagogisk og didaktisk reflekteret med at begrunde og kommunikere hvordan der fagligt arbejdes med det der foregår i forbindelse med fx spil, gaming og e-sport. Derudover er et fokusområde også det, der foregår på de mobile enheder omkring fx de sociale medier, og de muligheder og udfordringer der her er på færde.
- » Arbejde pædagogisk og didaktisk med at skærpe de unges kritiske sans generelt fx ved at lære børn og unge at være kritiske over for hinanden, men også over for hvad de læser og bygger deres verdensopfattelse på, samt hvem de digitalt er i kontakt med.
- » Arbejde pædagogisk og didaktisk med hvordan man som pædagog og fritidsunderviser forholder sig til, at der sker hændelser i den digitale verden, som vi ikke kan se og ved af, men som kan have omfattende konsekvenser i den fysiske verden.

Sundhed og trivsel

Kernen i det sundhedsfremmende og forebyggende arbejde i Aarhus er at fremme børn og unges trivsel og udvikling samt reducere ulighed i sundhed. (Børne- og ungepolitikken)

De børn og unge, der benytter sig af UngiAarhus tilbud, er ofte enten i, på vej ind i, eller på vej ud af puberteten. Puberteten er den tid, hvor man udvikler sig fra at være barn til at blive voksen. Puberteten kan føles som en usikker og besværlig tid, hvor barnet eller den unge skal vænne sig til en ny krop og nye følelser.

Med opmærksomhed på børnene og de unges pubertetsudfordringer understøtter UngiAarhus børn og unges sundhed og trivsel ved at tilbyde miljøer, hvor børnene og de unge øver sig i at mærke, håndtere og regulere egne behov og følelser samt at se konsekvenserne af egne handlinger

UngiAarhus har ligeledes særligt fokus på, at børn og unge med særlige behov skal have muligheder for at lære og udvikle sig, så de kan få et godt og indholdsrigt voksenliv. De skal lære at træffe de sunde valg med det mål for øje, at de i størst mulig udstrækning kan tage et selvstændigt ansvar for eget privatliv, fritidsliv og arbejdsliv.

Risikoadfærd og beskyttende faktorer

UngiAarhus har fokus på at spotte børnene og de unges eventuelle risikoadfærd, der kan føre til mistrivsel eller have negative sundhedsmæssige og/eller sociale konsekvenser. En risikoadfærd kan være usunde vaner, men det kan også være at have ondt i sjælen og den mentale sundhed.

Risikoadfærd kan have forskellige udtryk – nogle børn og unge bliver udadreagerende, mens andre isolerer sig fra fællesskaberne. Begge dele er tegn på mistrivsel, og UngiAarhus' opgave er at fremme de beskyttende faktorer (etablere inkluderende fællesskaber, positive deltagesbaner, imødekomende dialoger, understøttelse af fastholdelse af skolegang) og dermed mindske eller afbøde konsekvenserne af risikofaktorerne.

'Klassisk' og 'ny udsathed'

UngiAarhus har en særlig opmærksomhed på udsatte børn og unge, som i deres opvækst ikke i tilstrækkelig grad har lært at træffe de sunde valg. UngiAarhus gør de sunde valg mulige og attraktive for alle ved blandt andet at skabe positive deltagesbaner med inkluderende fællesskaber, hvor børnene og de unge bliver støttet i at udvikle sig fra barn til ung og fra ung til voksen. Der er fokus på børnene og de unges evne til at tage sig selv med på råd, så de får installeret en reflekteret og følelsesmæssig tilgang til deres egne valg og fravalg.

I arbejdet med sårbare og udsatte børn og unge er et fokus på både den klassiske og nye udsathed vigtig. Ny udsathed opstår, når forskellige strukturelle og kulturelle forandringer utilsigtet spiller sammen og rammer barnet eller den unge på måder, der gør, at de samlede belastninger påvirker et barn eller en ungs trivsel og formåen negativt. Dette kendes blandt andet som præstationskulturen. Den nye udsathed tillagt den mere klassiske udsathed kan dermed skabe en øget sårbarhed, som betyder, at børn og unge kan miste engagementet og drivkraften til at indgå i lærende og positive fællesskaber. Dette nye og udvidede perspektiv på udsathed og sårbarhed er et væsentligt opmærksomhedspunkt og videnskæssigt afsæt for arbejdet med børn og unges sundhed og trivsel.

Sundhed

'De sunde valg' drejer sig for alle børn og unge centralt om trivsel, kost og motion. Med afsæt i dette tilstræber UngiAarhus derfor altid at der er alsidighed i vores udbud af fysiske bevægelsesaktiviteter, for derved at ramme bredt i de unges interesser og kompetencer og dermed øge sandsynligheden for, at flere unge er med til fysiske aktiviteter og eventuelt udvikler interesse for nye.

Sundhed opfattes som et samlet hele og adskiller ikke den fysiske og den mentale sundhed, ligesom sundhedsopfattelsen rummer sociale og kulturelle faktorer (jf. Aarhus Kommunes sundhedspolitik).

7. Sådan arbejder UngiAarhus med børne- og ungepolitikens fem fokusområder

Byrådet definerer i børne- og ungepolitikken en række fokusområder for arbejdet med børn og unge i Aarhus Kommune, som også er vigtige pejlemærker for, hvordan der arbejdes inden for UngiAarhus. I dette afsnit vil det blive udfoldet, hvordan UngiAarhus arbejder med børne- og ungepolitikens fem fokusområder.

Forældre

Aarhus Kommune tager udgangspunkt i, at forældre er de vigtigste voksne i barnets liv. Derfor samarbejder kommunen med alle forældre om barnets udvikling, og vi støtter aktivt familier, der har brug for hjælp til at sætte egne ressourcer i spil for at understøtte deres børn bedst muligt. (Børne- og ungepolitikken)

Børne- og ungepolitikens centrale fokus på forældrene som et særligt omdrejningspunkt videreføres i FU-planen. Det er afgørende, at UngiAarhus arbejder tæt sammen med forældrene, skaber relationer og sætter alles ressourcer i spil.

Målgruppen for UngiAarhus er kendetegnet ved, at børnene og de unge bevæger sig i retning af en løsrivelse fra familien som den primære referenceramme og dermed en ændret position i familien til et socialt liv i grupper med andre børn og unge. Denne fase af livet byder på særlige udfordringer og livsopgaver, som børnene og de unge har brug for hjælp og støtte til at sætte ord på, reflektere over og finde sig til rette i.

Samtidig med at de unge befinder sig i en løsrivelsesproces, og mange forældre ofte kan være i tvivl, viser flere undersøgelser, at de unge stadig lytter til deres forældre, når det drejer sig om blandt andet misbrugsvaner og uddannelsesvalg.

Forældres holdninger og støtte har betydning for de unges valg og fravalg, og forældrene er således medproducerende i forhold til deres barns udvikling, læring og trivsel, og de er derved et vigtigt element i forhold til fysisk og mental sundhed. På baggrund af denne viden tager UngiAarhus initiativ til i højere grad at mobilisere alle forældres ressourcer og til at støtte forældrene i at sætte deres ressourcer i spil i forhold til støtte deres barns udvikling, læring og trivsel. Samarbejdet med forældrene spiller sammen med det helhedsorienterede blik på børn og unge.

Løsrivelse, sammenhæng og overgang til ungdomslivet

UngiAarhus skaber øvebaner for børnene og de unge ved at være et sted, hvor de kan lære at sætte ord på, tænke over og udvikle sig i forhold til deres udfordringer. De professionelle i UngiAarhus skal være gode til at 'få øje' på den enkeltes særlige og konkrete kompetencer og på en nysgerrig, hjælpsom, udfordrende samt vejledende måde bruge disse ind i løsningen på eventuelle udfordringer eller risikoadfærd, så barnet eller den unge med tiden selv kan håndtere sin livsopgave. Dette i et tæt samarbejde med forældrene omkring barnet eller den unges kompetencer og udfordringer.

UngiAarhus har en særlig opgave i forhold til de forældre, der har brug for hjælp til at sætte egne ressourcer i spil og understøtte deres barns udvikling. Her søger UngiAarhus med omhu for barnets eller den unges livssituation og respekt for forældrenes integritet at samarbejde med forældrene om at forstå deres barn udfordringer fra barnets perspektiv og på den måde mobilisere forældrenes engagement og ressourcer.

Udgangspunktet for forældresamarbejdet er en positiv opmærksomhed på barnet eller den unges styrkesider for at forstå udfordringerne. Til hjælp for dette arbejde kan modellen for kvalificeret selvbestemmelse anvendes til, over for forældrene at anskueliggøre, hvordan man ser helheden af ressourcer og udfordringer hos barnet eller den unge. Fælles fokus for forældre og UngiAarhus' medarbejdere er at skabe en god livskurs for barnet eller den unge.

Netværk og relationer

Alle børn skal udvikle tillid til sig selv og andre og mødes med tillid og positive forventninger. Enhver voksen i netværket omkring barnet og den unge, fx den lokale forening eller virksomhed, kan være den voksne, der er med til at gøre en afgørende forskel for barnet og den unges motivation, trivsel og læring. De voksne skal beskytte, støtte og udfordre, så alle børn kan vokse op med mod på tilværelsen. (Børne- og ungepolitikken)

UngiAarhus arbejder både lokalt, områdevist og bydækkende for, at der bliver skabt de bedst mulige betingelser for børn og unges udvikling. Børnene og de unges behov og kompetencer er i centrum og danner grundlag for de helhedsorienterede indsatser og samarbejdet herom.

Samarbejde og samskabelse

UngiAarhus indgår derfor i et tæt samarbejde med relevante aktører. Formålet er at fremme helhedsorienterede indsatser for børnene og de unge. UngiAarhus inviterer til samarbejde ud fra tilgangen om, at vi alle er fælles om at understøtte børn og unges udvikling, og at vi hver især byder ind med de tilbud og kompetencer, der kan være med til, at vi i fællesskab løfter opgaven.

UngiAarhus' afsæt er, at området sjældent gør noget alene. Derfor stræber området efter at være en attraktiv samarbejdspartner i lokalsamfundet og indgår gerne samarbejdsaftaler og i samskabelsesprocesser med frivillige foreninger, idrætsforeninger, boligforeninger, ungdomsuddannelser, lokale erhvervsvirksomheder m.fl. – disse samarbejder bidrager til børn og unges (ud)dannelse, trivsel og positive deltagelse i fællesskaber.

Fællesskaber og inddragelse

Aarhus skal være en by, hvor alle hører til, kan være med og kan gøre en forskel. Der skal være udfoldelsesmuligheder for både den enkelte og for fællesskabet alle de steder, hvor børn og unge møder hinanden og resten af byen i al dens mangfoldighed. Børnene og de unge skal lære at indgå i forskellige former for fællesskaber, og det skal være tydeligt for dem, at de bidrager til deres egen, til kammeraternes og til byens udvikling. Det kræver ansvar og inddragelse på måder, der er relevante både for alderstrin og situation. (Børne- og ungepolitikken)

Børn og unge, der deltager i aktiviteter i UngiAarhus, har en alder, hvor de til stadighed øver sig i at tage mere og mere ansvar for eget liv, og hvor forældrenes direkte deltagelse i barnet eller den unges liv i stigende grad bliver mindre. Dette betyder, at børn og unge skal opleve indflydelse på egen hverdag.

Hos UngiAarhus deltager børnene og de unge i værdifulde fællesskaber, aktiviteter og hold. Her møder de en åben, undersøgende, eksperimenterende og projektorienteret tilgang, hvor den faglige praksis og mindsettet sikrer børn og unge deltagelses- og initiativret, og har respekt for deres ønsker og meninger.

Lokalt fungerer aktiviteterne i UngiAarhus som øvebane for børnene og de unge, hvor de i trygge og kendte rammer kan forberede sig på at være en del af større fællesskaber på tværs af byen.

Bydækkende fællesskaber og aktiviteter

De bydækkende aktiviteter i UngiAarhus kobler sig gerne på byens øvrige initiativer. I partnerskaber og samskabelsesprocesser med andre aktører i Aarhus arbejder UngiAarhus med at skabe interessante og relevante aktiviteter for børn og unge, som bidrager til de unges læring, trivsel og deltagelse i fællesskaber. De kulturelle aktiviteter udvikles i samarbejde med børnene og de unge for at sikre, at aktiviteterne er både for, med og af børn og unge.

De bydækkende aktiviteter bidrager til, at de unge tager aktiv del i byens liv og udvikling. Det er her, de unge møder hinanden på tværs af alder, bopæl, baggrund, etnicitet og livsform. De får mulighed for at orientere sig på tværs af byen og være sammen med venner fra andre bydele.

Læring og trivsel

*Høj faglighed og kvalitet i de kommunale tilbud skal give alle børn og unge gode muligheder for at trives, for at udvikle sig og for at lære bedst muligt og mest muligt. De skal føle sig på sikker grund, og samtidig udfordres, så de får mulighed for at folde deres potentialer ud uanset baggrund – og uanset om de har særlige talenter eller behov for en hjælpende hånd.
(Børne- og ungepolitikken)*

UngiAarhus leverer et vigtigt bidrag til børnene og de unges trivsel ved at anlægge et helhedsperspektiv på udviklingen af deres faglige, personlige og sociale kompetencer.

UngiAarhus bidrager især til børns og unges faglige udvikling ved give dem mulighed for at forstå meningen med det, de kan. Børnene og de unge bliver i UngiAarhus præsenteret for nye indgange til læring gennem fritidsundervisningen, alternative læringsmiljøer, OCN-forløb⁴, arbejdet med kvalificeret selvbestemmelse m.m.

⁴ OCN (Open College Network) er en metode til at give papir på det, man lærer udenfor skolen. Formålet er, at sikre deltageren et troværdigt papir på sin læring, som kan bruges til at søge arbejde, uddannelse eller videre kvalificering.

Læring og selvregulering

I UngiAarhus er børn og unge sammen med andre børn og unge i både strukturerede og ustrukturerede fællesskaber. Her udvikler de deres sociale kompetencer, og de øver sig i at tage ansvar og give plads til andre.

I fællesskaberne bliver børn og unge opmærksomme på, hvilke konsekvenser deres handlinger har både for dem selv og for andre. Ved at forholde sig til egne kompetencer, stil og selvbillede skabes opmærksomhed på, hvordan andre påvirker den vurdering, man har af sig selv.

UngiAarhus skaber rum for, at barnet eller den unge mærker sig selv, sine behov og følelser, sin lyst og ulyst. Formålet er, at de lærer at regulere det, de mærker, ved kontakt med sig selv, så de kan håndtere deres impulser og følelser.

Medborgerskab

Demokrati og aktiv deltagelse i demokratiet kommer ikke af sig selv. Det udvikles gennem indflydelse på eget liv og inddragelse på måder, der passer til alderen. Derfor har hele byen et medansvar for at bidrage til den danselsesproces, der udvikler børnene og de unges demokratiske medborgerskab. Alle børn og unge kan bidrage til for eksempel bæredygtighed og til sammenhængskraft på tværs af byen, på tværs af kulturelle forskelle og på tværs af generationer. Den tilgang skal være med til at give børnene og de unge et globalt perspektiv og en bevidsthed om det medansvar, de har for det samfund, de lever i, så de er godt rustede både på hjemmebane og ude i verden. (Børne- og ungepolitikken)

Ifølge ungdomsskoleloven skal UngiAarhus udvikle børnene og de unges interesse for og evne til aktiv medvirken i et demokratisk samfund. Det faglige frontpersonale i UngiAarhus spiller derfor her en væsentlig rolle på dette område. Både i relation til inddragelse og samskabelse med børn og unge i dagligdagen (hverdagsdemokratiet), men også ved at UngiAarhus understøtter formelle demokratiske deltagelsesbaner.

UngiAarhus har derfor i det daglige arbejde med børn og unge fokus på at skabe eksperimenterende, projektorienterede og inddragende aktiviteter og hold. Dette fokus er med til at sætte børns og unges kompetencer og ressourcer i spil, og det inddrager og giver dem initiativretten til at udvikle og træffe beslutning om retning og indhold.

Forebyggelse af radikalisering

Den daglige kontakt med de ældre børn og unge skaber også muligheden for systematisk opmærksomhed på deres trivsel og udvikling. Samtidig forpligter denne kontakt og opmærksomhed på det at skulle handle på eventuelle radikaliserings-tendenser eller tegn på banderelateret adfærd blandt børn og unge. Ud fra overskriften "Er der grund

til bekymring, så skal du handle", indgår ansatte i UngiAarhus som en væsentlig del i beredskabet til forebyggelse af radikalisering blandt børn og unge i Aarhus. UngiAarhus indgår herunder også som et led i arbejdet med at forebygge udviklingen af alvorlig og systematisk kriminalitet.

Senaterne og Børne- og ungebyrådet

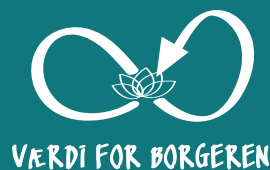
I en børne- og ungekontekst handler medborgerskab om at skabe lige muligheder for alle børn, unge og deres forældre til at indgå konstruktivt i og bidrage til demokratiske fællesskaber. UngiAarhus går derfor forrest, prøver nye ting af og udfordrer rammerne og mulighederne i forhold til inddragelse af børn og unge. Blandt andet ved at UngiAarhus er det område i Børn og Unge, hvor man fx løbende, og på forskellige måder, afprøver arbejdet med deltagerbudgetter. Et eksempel er her, at de unge tildeles et beløb, som de selv kan disponere over, indenfor et aftalt tema, og med støtte og rådgivning fra UngiAarhus medarbejdere.

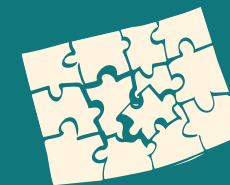
Et andet eksempel på, at UngiAarhus arbejder med udvikling af medborgerskab er i forhold til Børn og Unge-byrådet. UngiAarhus har her en særlig rolle i forhold til at understøtte valget til Børn og Unge-byrådet og ikke mindst understøtte den lokale forankring til det, der sker i Børn og Unge-byrådet, idet UngiAarhus er med til at drive senaterne. Senaterne er baggrundsgrupper, hvor Børn og Unge-byrådets unge med andre unge diskuterer sager og spørgsmål, der er på dagsordenen i Børn og Unge-byrådet. Senaterne laver desuden også lokale initiativer og arrangementer for områdets unge på tværs af skoler.

8. Viden om hvad der giver værdi for børnene og de unge i UngiAarhus

VÆRDI FOR BORGEREN

DEN MENTALE MODEL

Byrådet og Børn og Unge har besluttet de fælles rammer for at vurdere, følge og udvikle den fritids- og ungdomspædagogiske praksis i UngiAarhus. Dette adresseres nedenfor.

Værdi for Borgerne som fælles forståelsesramme

Byrådet behandler i 2021 byrådsindstilling om den ny fælles forståelsesramme "Værdi for borgerne", der erstatter den tidligere virksomhedsmodel i Aarhus Kommune. Værdi handler her også om 'det levede liv' og tager udgangspunkt i borgernes perspektiv på, hvad der kendetegner værdi, og hvordan det kan måles. Med "værdi for borgerne" ser vi i Aarhus Kommune værdi, effekt og kvalitet ud fra flere forskellige perspektiver og ud fra et bredere databegreb, hvor ikke kun tælle- og målbare kvantitative data, men også kvalitativ og erfaringsbaseret viden deles og får plads. Den fritidspædagogiske vision og herunder visionen for UngiAarhus, bygger på denne værdibaserede tilgang. Den fritidspædagogiske praksis og fritidsundervisningen, vil således udvikles så den bedst mulig understøtter børnene, de unges og forældres perspektiver og ideer på, hvad der giver værdi indenfor det fritidspædagogiske felt.

Børnene og de unges stemme i daglig praksis

Udvikling af børn og unges demokratiske dannelse, medborgerskab, modet til at møde samfundet og opleve at være handlekraftig i eget liv er kardinalpunkter for UngiAarhus' fokus på at skabe positive deltagelsesbaner for børn og unge.

Med den fælles fritidspædagogiske vision for UngiAarhus styrkes og udvikles dette fokus ved at fremhæve en nyorientering af den faglige praksis med fokus på, at handlekraft og samskabelse er en naturlig del af det daglige arbejde med børnene og de unge i UngiAarhus.

Med visionen er UngiAarhus orienteret mod en nyskabende faglig praksis og et professionideal, hvor ledere og medarbejderne forholder sig åbent til vores børn og unges ideer og det, de er optaget af. Denne nyorientering retter sig mod et fagligt stærkt og systematisk fokus på, at UngiAarhus ser børn og unge som aktive medskabere af aktiviteter

og indhold i UngiAarhus. Der ses fx et behov for udvikling af et fælles fagligt afsæt, hvor blandt andet designtænkning og en eksperimenterende tilgang skal sikre, at UngiAarhus imødegår det, de unge efterspørger.

Den mentale model

Det fælles afsæt i Børn og Unge for at reflektere over og diskutere, hvordan vi kommer fra vision til handling, er Børn og Unges mentale model. Den mentale model er dels et værdimæssigt afsæt, dels rammesættende for det mindset som arbejdet med børn og unge i UngiAarhus skal tage afsæt i. De 'ti brikker' illustrer dermed også det samlede sæt af grundantagelser eller værdier, der danner afsæt for arbejdet i UngiAarhus. UngiAarhus arbejder på mange forskellige måder og niveauer, med afsæt i det mindset som den mentale model udtrykker. Eks. i arbejdet med Stærkere Læringsfællesskaber. Her omsætter UngiAarhus centrale dele af mindsettet til værdi i den pædagogiske praksis. Eks. indgår 'Data', 'tidlig og forebyggende indsats' samt arbejdet med 'progression' alle som centrale elementer i arbejdet med Stærkere Læringsfællesskaber.

Stærkere Læringsfællesskaber i UngiAarhus

Med Stærkere Læringsfællesskaber har Børn og Unge fokus på at udvikle en samarbejds-kultur, der understøtter faglig udvikling inden for de enkelte fagområder i Børn og Unge. Hermed fungerer Stærkere Læringsfællesskaber som den fælles ramme for tværgående samarbejde i UngiAarhus ved at understøtte vidensdeling og systematisk anvendelse af data i udviklingen af den daglige fritidspædagogiske og didaktiske praksis. Sigtet med Stærkere Læringsfællesskaber er, at UngiAarhus giver mest mulig værdi for børnene og de unges trivsel og udvikling.

I UngiAarhus udvikles Stærkere Læringsfællesskaber gennem konkrete øvebaner i et samarbejde med fællesfunktionerne (Læringspartnerne). Der er her fokus på praksisnær omsætning af viden og metoder, hvor Stærkere Læringsfællesskaber målrettes UngiAarhus.

Den lokale ramme for kvalitetsopfølgning i Børn og Unge

I Børn og Unge følges der løbende og systematisk op på de enkelte dagtilbuds, skolers og FU-områdets resultater i Børn og Unges ledelseslinje. Det sker inden for rammerne af den besluttede fælles ramme for kvalitetsopfølgning og tilsyn i Børn og Unge.

Fra 2021 bliver der iværksat en ny ramme for det løbende og systematiske lokale arbejde med kvalitetsopfølgning og tilsyn i Børn og Unges tilbud 0-18 år i henhold til byrådets beslutning. Formålet er dels at skærpe afsættet for de politiske drøftelser om kvaliteten i dagtilbud, skoler og fritids- og ungdomsskoletilbud, og dels at understøtte den løbende lokale opfølgning på og udvikling af lokal praksis.

Den fælles ramme for kvalitetsopfølgning og tilsyn i Børn og Unge betyder, at der gennemføres to årlige læringssamtaler i hvert FU-område. Læringssamtalerne understøttes både af en kvantitativ datapakke og af kvalitative data.

De fælles faglige temaer for læringssamtalerne er forinden udvalgt og drøftet politisk i kvalitetsopfølgningen til byrådet. De temaer man behandler i byrådet, er således de samme temaer, som man følger op på lokalt ifm. læringssamtaler og i datapakker.

I perioden frem til næste kvalitetsopfølgning arbejder man inden for hvert UngiAarhus område systematisk med sine indsats, og der følges op på samtalerne. Endelig følger byrådet op på arbejdet med de lokale indsats i forbindelse med i forbindelse med kvalitetsopfølgningen til byrådet, der udarbejdes hvert andet år på 6-18-årsområdet.

Det løbende tilsyn i ledelseslinjen understøttes i den fælles ramme for kvalitetsopfølgning og tilsyn af 1:1 ledelsesopfølgninger mellem Børn og Unge-chef og FU-leder.

Udgivet af:

Aarhus Kommune

Børn og Unge

UngiAarhus

Pædagogik, Undervisning og Fritid

Skribenter:

Elin Poulsen

Ane Gaarde Fisker

Søren Küsch Larsen

Jesper Callesen

Udgivet:

2. udgave, 2021

© Copyright:

Aarhus Kommune

Børn og Unge

UngiAarhus

Pædagogik, Undervisning og Fritid

Layout:

Hella Kaae Sørensen

UngiAarhus

Børn og Unge

Aarhus Kommune

UNG i

BØRN OG UNGE
Aarhus Kommune

